

“ฐานความคิดการพัฒนาเทศบาลตำบลสนม
คือการใช้ประชาชนเป็นฐาน
ผ่านการทำงานแบบมีส่วนร่วม
โดยการนำปัญหาและความต้องการ
ของประชาชนเข้าสู่ระบบการจัดการทำแผนชุมชน
ร่วมกันคิด ร่วมกันถูกคิด ร่วมระดมสมอง
คิดหาทางแก้ปัญหา ร่วมกันร่วมกันพัฒนา”

เพชร แสนสุข
นายกเทศมนตรีตำบลสนม

<https://thaihealthycommunity.org/>

เทศบาลตำบลสนม เทศบาลตำบลสนม

เทศบาลตำบลสนม ชุมชนสุขภาพ: เพื่อผู้สูงอายุ

เทศบาลตำบลสนม ชุมชนสุขภาพเพื่อผู้สูงวัย-กรุงเทพฯ : สำนักสนับสนุนสุขภาพ
ชุมชน (สำนัก 3) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2564.
100 หน้า.

1. การพัฒนาชุมชน. 2. สุขภาวะ -- ปัจจัยเกี่ยวกับอายุ. 3. ชุมชน -- วิจัย. I. ชื่อเรื่อง.

307.14

ISBN 978-616-393-334-8

พิมพ์ครั้งที่ 1

พ.ศ. 2564

บรรณาธิการอำนวยการ

นางสาวดวงพร เสงี่ยมยพันธ์

บรรณาธิการ

นางธัญญา แสงอุบล
นางสาวณัฐกานต์ เล็กเจริญ
นางสาวสินีพร มฤคพิทักษ์

ข้อมูล

นายเพชร แสนสุข
นายวินัส พรหมบุตร

จัดพิมพ์โดย

สำนักสนับสนุนสุขภาพชุมชน (สำนัก 3)
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
อาคารเรียนรัฐสุภาพะ เลขที่ 99/8 ซอยงามดูพลี
แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
โทรศัพท์ 0 2343 1500 www.thaihealth.or.th

จัดทำเนื้อหา ถ่ายภาพ
และออกแบบรูปเล่ม

บริษัท สไตส์ครีเอทีฟเ้าส์ จำกัด
เลขที่ 32/152 ซอยรามอินทรา 65 ถนนรามอินทรา
แขวงจรงเข้าบัว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ 10230
โทรศัพท์ 0 2945 8051-3 โทรสาร 0 2945 8057
stylecreative@gmail.com, www.style.co.th
สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ 2537

เทศบาลตำบลสนม ชุมชนสุขภาพ: เพื่อผู้สูงวัย

นางสาวดวงพร เฮงบุญพันธ์

ผู้ช่วยผู้จัดการอาวุโสกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
วิชาการผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก 3)
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

“การใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง พูดอีกด้านหนึ่งก็คือ
การเชื่อมโยงศักยภาพของมนุษย์ ไม่ต้องคุม ไม่ต้องกด
เปิดพื้นที่ให้ชุมชนท้องถิ่น เปล่งแสงสว่างของตัวเอง”

ตำนาน

หนังสือเล่มนี้ เป็นส่วนหนึ่งของผลงานวิจัยชุมชนที่ใช้ระเบียบวิธีการ
“การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (Rapid Ethnographic
Community Assessment Process : RECAP) ที่แสดงถึงทุนและศักยภาพ
ของทุนทางสังคม ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดขบวนการ
“ชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ชุมชนสุขภาวะ”

ข้อมูลจากงานวิจัยได้ถูกบันทึกและบรรยายออกมาเป็นสารคดี
ขณะที่อ่านก็จินตนาการไปได้ว่าพื้นที่เทศบาลตำบลสนม ช่างเข้มแข็ง มีผู้คน
ที่ใจดี รวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหากัน หลายเรื่องราวที่บ้านเรามี หลายเรื่องราว
ที่ยังไม่มี แต่จากเรื่องราวเหล่านี้ น่าจะไปประยุกต์ใช้ในชุมชนของเราได้
ซึ่งเป็นความตั้งใจของทุกฝ่ายที่ประสงค์ให้เกิดการกระตุ้นจากสาระในหนังสือ
สารคดี “เทศบาลตำบลสนม ชุมชนสุขภาวะเพื่อผู้สูงอายุ”

เมื่อได้อ่านหนังสือเล่มนี้ ผู้อ่านจะรู้สึกได้ถึงความงาม ความดี
ความจริง ที่มีอยู่ในชุมชน หมู่บ้าน และตำบล จากการที่เรารู้จักตัวเราเอง
อย่างเป็นระบบหรือที่เราเรียกกันว่า “การวิจัยชุมชน” ซึ่งเป็นเรื่องราวหรือ
หลักคิดที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ได้ทรงพร่ำบอกและย้ำเตือนพวกเราถึงแนวทาง
การพัฒนาว่าต้องใช้กลยุทธ์ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” การพัฒนาจะต้อง
“ระเบิดจากข้างใน” และจงใช้ความพยายามในการอยู่กินแบบ “พอเพียง”
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะได้มาร่วมเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน...

สารบัญ

- 8 “สนม” วัฒนธรรมสามเชื้อชาติ
แหล่งภูมิปัญญาผ้าทอมือ
- 12 ข้อมูลชุมชน
กลยุทธ์การสร้างสุขทุกกลุ่มวัย
- 16 ปิ่นเมืองสนม จากดินเป็นดาว
สู่ความเป็นเลิศ
ด้านสวัสดิการชุมชน
- 20 ชมรมคนพิการ
เทศบาลตำบลสนม
- 24 ศูนย์พัฒนาครอบครัว
“สร้างคนดี
จากครอบครัวสู่สังคม”
- 28 สูงวัยหัวใจเบิกบาน
สานความสุขสู่ชุมชน

- 32 ผู้สูงอายุอยู่ยืนวัฒนา
สร้างคุณค่าผู้สูงวัย
สู่สังคมการแบ่งปัน
- 36 “Care Giver จิตอาสา”
ดูแลใส่ใจ
สูงวัยเหมือนญาติมิตร
- 40 อบอุณ กรุ่นอรัก
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เชื่อมชุมชนเอื้ออาทร
- 44 ธรรมะบริการ
วัดป่าตุงไผ่บุญลักษม์
- 48 สตีป ร้างกงก้า
จังหวัดจันทบุรี
- 52 “ธนาคารขยะรีไซเคิล”
เปลี่ยนของเสียเป็นเงิน
- 56 ภูมิปัญญาผ้าทอพื้นถิ่น
สู่อัตลักษณ์สนม
- 68 พรหมเชิดเท้าร่วมใจพัฒนา
สร้างอาชีพ สู่ชุมชนเข้มแข็ง
- 72 ดอกไม้ประดิษฐ์
เติมพลังชีวิตผู้สูงวัย
- 76 พูกฟ้าประดับ จัดดอกไม้
พลิกโอกาส สร้างอาชีพชุมชน
- 80 แปรรูปผ้าไหม - ผ้าฝ้าย
ภูมิปัญญาพื้นถิ่น
สู่ความร่วมมือ
- 84 ธนาคารข้าว “ตามรอยพ่อ”
ชีวิตดี ชุมชนเข้มแข็ง
- 88 ร้านค้าชุมชน
สร้างสุขสู่สังคมแบ่งปัน
- 92 เช็กอิน “สนม”
เมืองต้องลองเที่ยว
ประเพณีโบราณ
ผ้าทอภูมิปัญญาสุดคลาสสิก

"สนม" วัฒนธรรม สามเชื้อชาติ แหล่งภูมิปัญญาผ้าทอมือ

ย้อนไปในอดีต “บ้านสนม” ก่อนจะมาเป็น **เทศบาลตำบลสนม** ชุมชนต้นแบบที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการตนเองดังเช่นทุกวันนี้ ดินแดนแห่งนี้ มีประวัติศาสตร์และประเพณียาวนานกว่า 1,200 ปี ตั้งแต่สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 มีเรื่องเล่าสืบทอดกันมาว่า เป็นที่อยู่ของชนหลายเผ่าพันธุ์ ทั้ง **เขมร ลาว ส่วย** ทำให้มีภาษา วัฒนธรรมหลากหลายที่ผสมผสานกันอย่างกลมกลืนและลงตัว

สภาพพื้นที่บ้านสนมเดิมเป็นป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ ัญญาหาร และสัตว์ป่าใหญ่น้อยนานาชนิด พื้นที่ตั้ง ด้านทิศตะวันออก มีหนองน้ำขนาดใหญ่ มีกอไผ่ป่าขึ้นล้อมรอบให้ความร่มรื่น น้ำในหนองใสสะอาด มีปลานานาชนิด มีตะพาบน้ำและเต่าจำนวนมากอาศัยอยู่ภายใต้กอสาบที่ปกคลุมอยู่หนาทึบ บริเวณผิวน้ำมีหญ้าปล้องขึ้นเขียวขจี ชาวอีสานเรียกว่า “สนม” จึงเรียกชื่อหนองน้ำนี้ว่า “หนองสนม” เป็นที่มาของชื่อ “บ้านสนม” และอำเภอสนมในปัจจุบัน

ดินแดนแห่งภูมิปัญญาผ้าทอมือ

เทศบาลตำบลสนม ได้รับการยกฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล เมื่อปี พ.ศ. 2542 เป็นเทศบาลขนาดกลางในอำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ดินแดนอีสานใต้ เจ้าเมืองคนแรกคือ **พระยาภักดีพัฒนากรณ์** หรือ **ท้าวอุทาบ** บุตรพระศรีนครชัย เจ้าเมืองรัตนบุรี

▲
หนองสนม

▶
พระยาภักดีพัฒนากรณ์
หรือท้าวอุทา

เทศบาลตำบลสนมอยู่ห่างจากตัวจังหวัดสุรินทร์ประมาณ 50 กิโลเมตร มาทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ 5.03 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,145.75 ไร่ มีประชากร 4,228 คน 878 ครัวเรือน จากฐานข้อมูลชุมชน TCNAP เดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2562 มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 6 หมู่บ้าน 10 ชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชนพื้นเมืองสามเชื้อชาติคือ **ชาวไทยอีสาน (ลาว) ส่วย และเขมร** พูดอีสานเป็นภาษาท้องถิ่นในการสื่อสาร มีลักษณะเป็นชุมชนใหญ่ ปัจจุบัน เป็นแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท เกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทั้งระบบ สาธารณูปโภค ธุรกิจ เทคโนโลยี และสุขภาพ

เทศบาลตำบลสนมเป็นที่ราบลุ่ม ดินร่วนปนทราย เมื่อถึงฤดูแล้ง น้ำจะลดลงเหลือเพียงเป็นแอ่งน้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง ที่ตื้นเขิน และยังมี พื้นที่เนินสูงอยู่ที่ทิศตะวันออกของตำบล เรียกว่า “โคก” ไม่สามารถใช้ประโยชน์ ทางเกษตรกรรมได้ในฤดูแล้ง ประชาชนในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ทำนา ปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์พันธุ์พื้นเมือง ทำไร่ ทำสวน พืชผักผสม เป็นรายได้หลัก และยังอาศัยแหล่งน้ำตามธรรมชาติประกอบอาชีพ ทั้งหาปลา เลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นรายได้เสริม เมื่อว่างเว้นจากฤดูทำนาหลังเก็บเกี่ยว แล้วเสร็จ แรงงานวัยหนุ่มสาวในชุมชนส่วนหนึ่งจะอพยพเข้าเมืองไปรับจ้าง ชั่วคราวเพื่อนำรายได้มาจุนเจือครอบครัว ส่วนคนสูงวัยคนเฒ่าคนแก่ ที่อยู่ ดูแลบ้านเรือนก็หาทางสร้างอาชีพเพิ่มรายได้จากภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่สืบทอด

กันมารุ่นสู่รุ่น ที่เห็นได้ชัดเจนคือ ผ้าทอมือแบบโบราณ ย้อมสีธรรมชาติ ทั้งผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าหม้อห้อม ผ้าขาวม้า ถือเป็นภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ ของชาวมุขชน และเป็นอัตลักษณ์ของเทศบาลตำบลสนม

จากภูมิปัญญาผ้าทอพื้นถิ่นที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตของชาวมุขชนผสมผสาน วัฒนธรรมหลายเชื้อชาติ ถ่ายทอดผ่านสวดลายบนผืนผ้าได้อย่างกลมกลืน ผ้าทอแต่ละผืนแฝงไว้ด้วยเรื่องราวความเป็นมา ความคิด ความเชื่อ และ จินตนาการของผู้ทอเอาไว้ แตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมของแต่ละชนเผ่า อย่างมีเอกลักษณ์ ทำให้เทศบาลตำบลสนมกลายเป็นเมืองแห่งผ้าทอที่มีความโดดเด่น เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางแบบปากต่อปาก นับเป็นความสำเร็จ ที่น่าชื่นชมของการบริหารจัดการพื้นที่ ซึ่งมีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม พื้นถิ่น ก่อเกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มากมาย นำไปสู่การสร้างสวัสดิการ สร้างหลักประกัน และสร้างรายได้สู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

หากมีโอกาสมาเยือนเทศบาลตำบลสนม จุดที่ต้องห้ามพลาดคือ แหล่งผลิตผ้าทอ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย หรือผลิตภัณฑ์ผ้าแปรรูปต่าง ๆ ที่นี่ มีกลุ่มทอผ้าภูมิปัญญาพื้นถิ่นมากมายหลากหลายกลุ่ม ที่พร้อมจะให้ความรู้ บอกเล่าเรื่องราวมนต์เสน่ห์ของผ้าพื้นเมืองแก่ผู้มาเยือน ทั้งยังจะได้อาหารตา จากผลิตภัณฑ์ผ้าทอลวดลายสวยงาม และอาจได้ของขวัญของฝากถูกใจติดไม้ติดมือกลับไปด้วย

เพชร แสนสุข
นายกเทศมนตรีตำบลสนม

ข้อมูลชุมชน

กลยุทธ์การสร้างสุขทุกกลุ่มวัย

หากย้อนกลับไปมองเมืองสนม ก่อนที่จะมาเป็นเทศบาลตำบลสนม ที่เริ่มเห็นความศิวิไลซ์เข้าในทุกด้านดังเช่นทุกวันนี้ ใครจะคิดว่าเบื้องหลังความสำเร็จของการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนจนกลายมาเป็นชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่นั้น เริ่มต้นที่การมี “ข้อมูล” ในก้าวแรก

จากการเข้าสู่การเป็นสมาชิกเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. เป็นจุดเริ่มต้นในการตั้งเป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่เทศบาลตำบลสนม ซึ่งทำให้ได้เรียนรู้ถึงการใช้องค์ความรู้ที่จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า “การทำวิจัยชุมชน” (RECAP) และการจัดทำฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) ที่จะเป็นตัวช่วยให้ชุมชนมีการสำรวจศักยภาพและทุนของตนเองในด้านต่าง ๆ ครอบคลุมทุกมิติเพื่อนำมาซึ่ง “ข้อมูล” เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนงานในลำดับต่อไป

เทศบาลตำบลสนม ภายใต้การนำของ **เพชร แสนสุข** นายกเทศมนตรีตำบลสนมคนปัจจุบัน จึงได้จัดตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบข้อมูลตำบล และดำเนินการทำวิจัยชุมชน (RECAP) จัดทำฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) เพื่อค้นหาทุนและศักยภาพในพื้นที่ จนทำให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นำบทเรียนและประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้ในเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่พัฒนางานในพื้นที่ต่อเนื่อง อย่างเป็นรูปธรรมโดยการบูรณาการร่วมกันของทั้งที่ ท้องถิ่น ภาครัฐ กลุ่ม องค์กรชุมชน และองค์กรภายนอกที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา

ทั้งนี้ สิ่งที่ได้รับจากการทำวิจัยชุมชน และการจัดทำฐานข้อมูลตำบล คือได้รับทราบข้อมูลที่มีอยู่จริง จำนวนผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง และนำข้อมูลดังกล่าว มาสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ และจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน

การจัดการข้อมูลตำบล สู่ชุมชนสุขภาพ:

การนำฐานข้อมูลชุมชน มาใช้พัฒนาต่อยอดงาน เกิดกลุ่มทางสังคมองค์กร แหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ เช่น กลุ่มพรหมเช็ดเต้า กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มเย็บผ้าฝ้าย เกิดการประสานงานการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น กลายเป็นที่มาของการทำงานแบบเชื่อมประสาน เช่น กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มสัจจะเงินออมคนพิการ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มร้านค้าชุมชน กลุ่มกองทุน สปสช. กลุ่มดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care) และกลุ่มรางวัลก้า

“ข้อมูลที่ได้มา เราได้มีการนำมาต่อยอด บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำสู่การทำงานร่วมกับกลุ่มองค์กร หน่วยงานรัฐ เพื่อสร้างผลกระทบกับประชาชนในพื้นที่ที่กล่าวคือ ร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดสวัสดิการให้กับคนพิการ ซึ่งจากฐานข้อมูลชุมชนมีผู้พิการทางกายและเคลื่อนไหว จำนวน 67 คน เรานำมาวิเคราะห์ความต้องการ

อุปกรณ์ช่วยเหลือ เช่น รถโยก 3 ล้อ รถเข็นนั่ง (วีลแชร์) และขอรับการสนับสนุน ได้รถเข็นนั่งจำนวน 9 คัน รถโยก 3 ล้อ จำนวน 10 คัน ช่วยให้คนพิการสามารถดำเนินชีวิตประจำวันอย่างเป็นอิสระมากที่สุด และยังได้มอบเงินสงเคราะห์ที่กรายละ 2,000 บาท ครอบคลุมคนพิการทุกราย นอกจากนี้ยังร่วมกับโรงพยาบาลสนม และ อสม. จัดอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ และออกติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดเตียง ผู้ป่วยเรื้อรัง เพื่อเป็นการประเมินปัญหาและความต้องการ การช่วยเหลือดูแล” นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสนม เล่าให้ฟังถึงความสำเร็จการขับเคลื่อนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการข้อมูลตำบล

ทั้งนี้การนำข้อมูลนับเป็นการเสริมศักยภาพให้ชุมชนนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อขับเคลื่อนงานในพื้นที่ นำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างครอบคลุมทุกมิติ ส่งผลกระทบทางตรง และผลกระทบทางอ้อม ทุกกลุ่มเป้าหมายในเขตเทศบาลตำบลสนม จำนวน 4,228 คน ผู้สูงอายุ 994 คน เกิดการพัฒนาต่อยอดสร้างงานสร้างอาชีพให้คนพื้นที่ เกิดการช่วยเหลือพึ่งพากันในชุมชนทุกเพศทุกวัยทุกกลุ่ม เกิดกิจกรรมด้านการป้องกันและรักษาโรค การจัดทำแผนโครงการสร้างเสริมสุขภาพ การฟื้นฟูสมรรถภาพ การรักษาพยาบาลเชิงรุก และมีกองทุนสวัสดิการด้านสุขภาพ ส่งผลให้หลาย ๆ คนได้มีอาชีพ มีสวัสดิการยามเจ็บป่วย มีแหล่งเงินกู้ เงินออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็นอย่างยั่งยืน

บ้านเมืองสนม จากดินเป็นดาว

สู่ความเป็นเลิศด้านสวัสดิการชุมชน

เพชร แสนสุข

นายกเทศมนตรีตำบลสนม และคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลสนม (คนที่ 3 จากขวา)

เทศบาลตำบลสนมแม้จะเป็นเทศบาลขนาดกลาง แต่ก็มีเป้าหมายในการพัฒนาที่ยิ่งใหญ่ ภายใต้ฐานความคิดการใช้ประชาชนเป็นฐานผ่านการทำงานแบบมีส่วนร่วม

เพชร แสนสุข นายกเทศมนตรีตำบลสนม ผู้นำชุมชนคนรุ่นใหม่ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล พุดคุยให้ฟังถึงเป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่ที่ยึดความต้องการของประชาชน และผลประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก จนสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ ตอบโจทย์การแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนได้ในทุกมิติ และเป็นที่ยอมรับ

“ฐานความคิดการพัฒนาเทศบาลตำบลสนมที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน คือการใช้ประชาชนเป็นฐาน ผ่านการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยการนำปัญหาและความต้องการของประชาชนเข้าสู่ระบบการจัดการทำแผนชุมชน ร่วมกันคิด ร่วมกันฉกฉัก ร่วมระดมสมอง คิดหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน ร่วมกันพัฒนา”

เพชร แสนสุข ยังบอกด้วยว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลสนม ได้นำใช้บทเรียนและประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้ในเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ มาพัฒนางานในพื้นที่ต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม

“ฐานความคิดที่ได้ประสบการณ์มา คือฐานความคิดเรื่องคุณภาพชีวิต ทุกกลุ่มวัย จากการนำใช้ข้อมูล การเอาปัญหา และความต้องการของชุมชน เป็นตัวชีวิต ซึ่งตอบโจทย์การทำแผนพัฒนาได้หลากหลาย ทั้งปัญหาและความต้องการหลายกลุ่มวัย เกิดการสนับสนุนทางสังคมสุขภาพ และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังได้ฐานคิดการบริการในการอยู่ร่วมกันของชุมชน จนเกิดระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และระบบสวัสดิการสังคม ถือว่าเป็นจุดเด่นของเทศบาลตำบลสนมของเราถือว่าได้ดาว โดยเฉพาะชมรมคนพิการ ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกอยู่ประมาณ 300 คน มีเงินหมุนเวียนประมาณ ล้านกว่าบาท ระบบดูแลสุขภาพของเราก็ได้เป็นแม่ข่ายดูแลสุขภาพชุมชน ตั้งแต่แรกเกิดถึงวัยต่าง ๆ ส่วนผู้สูงอายุเราก็ได้ดูแลกันมาตลอดเวลา ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานเข้ามาช่วยกัน”

18 สารคดีท่องเที่ยวชุมชนเทศบาลตำบลสนม

4 องค์กรมุรณาการขับเคลื่อน "สนม" สู่ความเป็นเลิศ

การบริหารจัดการตนเองในพื้นที่เทศบาลตำบลสนม ผ่านการสร้างการเรียนรู้ปัญหาแนวทางแก้ไขและจัดการปัญหาพร้อมกัน ของ 4 องค์กรหลัก ประกอบด้วย **ท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชน** โดยจัดทำข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน มีการจัดทำข้อตกลงทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ระดับกลุ่ม และองค์กร มีการสร้างข้อตกลงและกติกาเพื่อการดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนทุกกลุ่มวัยในพื้นที่

“เราดำเนินการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง จนเกิดผลเป็นรูปธรรม และส่งผลกระทบต่อชุมชนในทุกมิติ ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ มีระบบสวัสดิการที่ดี ประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง เกิดการช่วยเหลือกันทั้งยามปกติและภาวะฉุกเฉิน โดยเทศบาลตำบลสนมได้เปิดเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับบุคคลทั่วไป ทั้งในและนอกชุมชน รวมทั้งตำบลเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่” นายกเทศมนตรีตำบลสนม กล่าวอย่างภาคภูมิใจ

รางวัลผลงานเด่น

ปี พ.ศ. 2548 ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีโครงการประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. 2558 รางวัลหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานตามโครงการสุรินทร์สวยสดใสด้วยผ้าไหมสุรินทร์ ปี พ.ศ. 2559 ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับหนึ่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย และปี พ.ศ. 2561 สุดยอดชุมชนท้องถิ่น (TOP LOCAL COMMUNITY) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

สารคดีท่องเที่ยวชุมชนเทศบาลตำบลสนม 19

สุรียา บุญสงค์
ประธานชมรมคนพิการ เทศบาลตำบลสนม

จากข้อมูลสถานการณ์ชุมชน ปัจจุบันเทศบาลตำบลสนมมีคนพิการ 303 คน ผู้สูงอายุที่พิการ 83 คน และมีแนวโน้มความพิการเพิ่มขึ้นจาก ผู้สูงอายุ ประกอบกับการลงพื้นที่สำรวจผู้ด้อยโอกาสตามฐานข้อมูลชุมชน (TCNAP) มีจำนวนผู้สูงอายุและผู้พิการที่ต้องการการช่วยเหลือ และขาดการดูแล ด้านสวัสดิการอยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีการตั้ง **ชมรมคนพิการ** ขึ้น เมื่อปี 2558 มุ่งหวังให้คนในพื้นที่ดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีสมาชิกครั้งแรก จำนวน 85 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ดูแลคนพิการ ซึ่งได้ดำเนินงานต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน รวมเวลา 4 ปี มีสมาชิกจำนวน 358 คน เป็นผู้สูงอายุ 256 คน

กองทุนสัจจะเงินออม ยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการยั่งยืน

ในการดำเนินงานช่วงแรกชมรมคนพิการมีการรวมกลุ่มตั้งเป็น กองทุนสัจจะเงินออมคนพิการและผู้สูงอายุ แล้วให้สมาชิกกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 1 บาทต่อเดือน และนำผลกำไรที่ได้จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในกรณี เจ็บป่วยและเสียชีวิต

เราได้พูดคุยกับ **สุรียา บุญสงค์** ประธานชมรมคนพิการ ซึ่งเป็น ผู้พิการทางสายตา แต่พอมองเห็นและช่วยเหลือตนเองได้ สุรียาเป็นคนสนม โดยกำเนิด มีโอกาสไปเรียนที่โรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร กระทั่ง เรียนจบได้วุฒิ ม.3 และยังคงทำงานกับองค์กรคนพิการที่กรุงเทพมหานคร มาก่อนด้วย

“การที่มารวมกลุ่มกันเป็นชมรมคนพิการอย่างทุกวันนี้ ข้อดีคือทำให้เราสามารถดูแลช่วยเหลือกันได้ และขอความช่วยเหลือจากทางการได้ การรวมกลุ่มกันครั้งแรก เราได้ตั้งกองทุนสัจจะเงินออมขึ้นโดยเปิดบัญชีธนาคารไว้กับ ธ.ก.ส. เพื่อความโปร่งใส แล้วนำเงินไปปล่อยให้สมาชิกกู้ คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท ปล่อยกู้ไม่เกิน 5,000 บาทต่อครั้ง ซึ่งทางชมรมเราเริ่มจากรื่องเงินก่อน เพราะเป็นตัววัดผลได้ดีที่สุด ถ้าทำได้กลุ่มของเราก็เข้มแข็ง และเราดำเนินงานกองทุนสัจจะเงินออมมาจนถึงทุกวันนี้ จนได้รับการจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ถือว่าชมรมประสบความสำเร็จ และตรงนี้นับเป็นจุดเด่นของชมรมเรา ที่สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการจนเกิดความเข้มแข็ง” สุรียาเล่าด้วยความภาคภูมิใจ

ทั้งนี้ ชมรมคนพิการ ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักเก็บออม โดยกำหนดให้สมาชิกมีการออมเงินหุ้น ๆ ละ 50 บาท ไม่เกิน 5 หุ้นต่อเดือน พร้อมทั้งจัดสวัสดิการช่วยเหลือ กรณีเจ็บป่วย ให้เป็นค่ารักษาพยาบาล 500 บาทต่อปี กรณีเสียชีวิตจ่ายให้รายละเอียด 2,000 บาท และเพิ่มปีละ 250 บาท เมื่อสมาชิกเสียชีวิต ครอบครัวผู้เสียชีวิตจะได้รับเงินค่ารักษาพยาบาล ค่าฌาปนกิจสงเคราะห์เงินเพื่อนช่วยเพื่อนจากจำนวนสมาชิกที่คงอยู่คนละ 20 บาท ทั้งยังมีการส่งเสริมอาชีพในระดับครัวเรือน ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นบ้าน การเพาะเห็ดหลินจือแดง และมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ สิทธิพึงมีตามกฎหมาย ออกเยี่ยมเยียนสมาชิก ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ที่สมาชิกร้องขอ

เปลี่ยนผู้พิการจาก "ภาระ" เป็น "พลัง"

ผลสำเร็จจากการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการบริการกลุ่ม แก้ปัญหาพร้อมกัน เกิดการพึ่งพาตนเองของสมาชิก และยังส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในทุกมิติ

“ชมรมคนพิการของเราทุกคนไม่มีการแบ่งแยก ไม่แบ่งว่าเป็นคนปกติหรือเป็นคนพิการ ทุกคนร่วมกันคิดร่วมกันทำ ความสำเร็จที่เกิดขึ้น เราต้องกระจายไปในหมู่อื่น ๆ ไปเรื่อย ๆ แต่คงไม่ได้ทุกหมู่ เพราะความสามารถของแต่ละหมู่แต่ละชุมชนไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งการดำเนินงานของชมรมเราเอาคำร้องขอของสมาชิกเป็นหลัก สมาชิกอยากได้อะไรมาคุยกัน และขอมติจากที่ประชุมชมรมจากสมาชิก เราทำกันมาแบบนี้ ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีที่สุด” สุรียากล่าวถึงความสำเร็จจากการดำเนินงาน

ศูนย์เรียนรู้ชมรมคนพิการเทศบาลตำบลสนม นับเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง สมาชิกได้เรียนรู้ได้ช่วยเหลือกันยามยากลำบาก ทั้งยังขยายผลเปิดรับสมาชิกให้คนทุกกลุ่มวัยในเขตเทศบาลได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนสัจจะเงินออม เพื่อให้เกิดสถาบันการเงินของชุมชนอีกทางหนึ่ง และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับบุคคลทั่วไปทั้งในและนอกชุมชน รวมทั้งตำบลเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

สุธิ สมเสร็จ

ประธานศูนย์พัฒนาครอบครัวเทศบาลตำบลสนมและทีมงาน (คนที่ 2 จากซ้าย)

ศูนย์พัฒนาครอบครัว "สร้างตนดี จากครอบครัวสู่สังคม"

สร้างครอบครัวเข้มแข็งสู่สังคมที่ดี

ศูนย์พัฒนาครอบครัวเทศบาลตำบลสนม เริ่มดำเนินงานเมื่อปี พ.ศ. 2561 ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือเทศบาลตำบลสนม ดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ ที่มาจากการคัดเลือกของประชาชน ตามกระบวนการประชาคม เป็นตัวแทนจากชุมชน ๆ ละ 1 คน จำนวน 10 คน มีคณะที่ปรึกษาจากเทศบาล 5 คน มีเครือข่ายกลุ่มครอบครัวเป็นสมาชิก และมี **สุธิ สมเสร็จ** เป็นประธานศูนย์ฯ

การดำเนินงานในช่วงแรกได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนสถาบันพัฒนาครอบครัวและสตรีจำนวน 20,000 บาท อบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการ และสมาชิกเครือข่ายกลุ่มครอบครัว ต่อมาได้บูรณาการร่วมกับชมรมคนพิการ ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป อสม. และผู้นำชุมชน ในการออกเยี่ยมครัวเรือน สืบหาข้อมูล วางแผน และประสานความร่วมมือจากหน่วยราชการ ทั้งในและนอกพื้นที่ องค์กรเอกชน และองค์กรประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับครอบครัว เช่น ครอบครัวยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส และในปี พ.ศ. 2562 ได้รับงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมจากกองทุนสถาบันพัฒนาครอบครัวและสตรีจำนวน 80,000 บาท จัดตั้ง **โรงเรียนครอบครัว** เพื่อครอบครัวทุกกลุ่มวัย พร้อมคัดเลือกครอบครัวต้นแบบ จำนวน 50 ครอบครัวร่วมกิจกรรม

“หน้าที่ของศูนย์คือเฝ้าระวัง เป็นเหมือนสถานที่ให้ทุกคนได้มาแลกเปลี่ยนปัญหาครอบครัวเพื่อนำไปสู่การแก้ไข ศูนย์พัฒนาครอบครัวเป็นขอบเขตการดูแลทุกช่วงวัยในชุมชน ตั้งแต่ศูนย์เด็กเล็ก จนถึงโรงเรียนผู้สูงอายุ กิจกรรมหลัก ๆ ที่เราทำในตอนนี้คือ ทำโรงเรียนครอบครัว ให้มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคนในครอบครัว วิธีการคือเราจะให้กรรมการที่เป็นตัวแทนในแต่ละชุมชนไปสำรวจครอบครัวไหนที่มีปัญหาเรื่องอะไร ไปคัดเลือกมาชุมชนละ 5 คู่ คือบ้านละ 2 คน อาจจะเป็นคู่แม่ลูก ยายหลาน ยังไงก็ได้ขอให้เป็นคนต่างวัยกัน ให้เขาได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน บางครั้งเราจะจัดไปทัศนศึกษาเพื่อให้เขาได้เปิดโลกทัศน์ด้วย เป้าหมายของเราคือต้องการให้คนต่างวัยมาทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เขาได้เปิดใจซึ่งกันและกัน โดยกิจกรรมนี้เราได้คัดเลือกครอบครัวต้นแบบ จำนวน 50 ครอบครัว จาก 10 ชุมชน ก็จะมีคนเข้าร่วมกิจกรรม 100 คน ซึ่งศูนย์เราตั้งเป้าหมายว่าจะพยายามแก้ปัญหาเรื่องนี้ให้ประสบความสำเร็จ เพื่อจะได้มีตัวชี้วัดผลการดำเนินงานในการไปร้องของบประมาณสนับสนุนจากทางการต่อไป” สุธิ สมเสร็จ ในฐานะประธานศูนย์ เล่าถึงบทบาทหน้าที่และการดำเนินงาน

พัฒนาครอบครัวสู่ชุมชนเข้มแข็ง

“ศูนย์พัฒนาครอบครัว ฟังแค่ชื่อศูนย์ก็น่าสนใจแล้ว เพราะคำว่าพัฒนาครอบครัวมันครอบคลุมได้ทั้งหมด การที่ชุมชนจะดี สังคมจะดี จะต้องเริ่มต้นจากครอบครัวที่ดี เพราะครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของคนที่ จะออกไปสู่สังคม ถ้าคนในครอบครัวมีความเข้มแข็ง เมื่อก้าวออกไปสู่ชุมชนออกไปสู่สังคม ก็จะทำให้ชุมชนเข้มแข็ง และสังคมเข้มแข็งตามไปด้วย ซึ่งตรงนี้เป็นจุดที่น่าสนใจ และเป็นสิ่งที่ท้าทายในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัว” ประธานศูนย์พัฒนาครอบครัว บอกเล่าให้ฟัง ถึงการทำงานของศูนย์ฯ ที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาครอบครัวในชุมชน และต่อยอดพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง

ผลการดำเนินงานกว่า 2 ปีที่ผ่านมา ศูนย์พัฒนาครอบครัวทำให้สมาชิกเครือข่ายกลุ่มครอบครัวในพื้นที่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และส่งผลกระทบต่อชุมชนในทุกมิติ เกิดสังคมเกื้อกูล ครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคมรู้สึกได้ถึงความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รู้สึกมีคุณค่า ได้รับคำปรึกษา มีรายได้เสริมจากการร่วมกิจกรรม ได้รับการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ตามฐานข้อมูล ส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างพลัง ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต

ทั้งนี้ ศูนย์พัฒนาครอบครัวเทศบาลตำบลสาม ได้เปิดเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับบุคคลทั่วไปทั้งในและนอกชุมชน รวมทั้งตำบลเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ได้มาศึกษาเพื่อไปจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในพื้นที่ของตนเอง

เพ็ญศรี ชัยงาม
ครูใหญ่โรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลสนม

สูงวัยหัวใจเบิกบาน สานความสุขสู่ชุมชน

นักเรียนสูงวัยทั้งหญิงและชายแต่งกายชุดนักเรียน ผู้ชายสวมกางเกงสีน้ำตาลขาสั้น ใส่เสื้อสีขาวปกคอ สวมถุงเท้ารองเท้า ผู้หญิงสวมกระโปรงสีน้ำเงิน ใส่เสื้อสีขาวปกคอ ผูกโบสีน้ำเงิน สวมถุงเท้ารองเท้า ยืนเข้าแถวร้องเพลงเคารพธงชาติ หน้าอาคารอเนกประสงค์เทศบาลตำบลสนม ภาพที่ปรากฏอยู่เบื้องหน้า สร้างความรู้สึกมากมาย แต่สิ่งหนึ่งที่ตระหนักได้อย่างเข้าใจ คือ “การเรียนรู้ของคนเราไม่มีวันจบ ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มประสบการณ์ดี ๆ”

โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลสนม ถือเป็นภาพสะท้อนคำกล่าวที่ว่า “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ได้เป็นอย่างดี เพราะที่นี่ มีนักเรียนวัยเด็กรุ่นคุณปู่คุณย่า คุณตาคุณยายสมัครเข้ามาเรียนจำนวนมาก มากจนทำให้เกิดความสงสัยว่า โรงเรียนสูงวัยแห่งนี้เขาเรียนอะไรกัน?

ทีมงานได้พูดคุยกับครูใหญ่ของโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลสนม **ครูเพ็ญศรี ชัยงาม** อดีตข้าราชการศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เขต 2 แม่เกษียณอายุราชการมานานแล้ว แต่ด้วยความมีจิตอาสา ทำงานสาธารณประโยชน์มากมาย ทำให้ ครูเพ็ญศรี ตัดสินใจเข้ามารับหน้าที่เป็นครูใหญ่ที่โรงเรียนผู้สูงอายุแห่งนี้ในวัยที่ล่วงเข้า 74 ปี

“โรงเรียนสูงวัยที่นี่เราจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพราะถือนักเรียนเป็นผู้มีประสบการณ์มีคุณค่า เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เพื่อรับรู้ถึงความต้องการว่าเขามาที่นี่เขาต้องการอะไรมากที่สุด ซึ่งคำตอบที่ออกมาคือต้องการพัฒนาด้านสุขภาพ และจิตใจ เราจึงจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองโจทย์ เน้นความสนุกสนาน สร้างความรัก

ความสามัคคี เป็นการเริ่มต้นของการพัฒนาด้านสมอง สุขภาวะ สุขภาพกาย สุขภาพจิต ภายใต้หลักคิดที่ว่าทำให้เรามีความสุขก่อน เมื่อเรามีความสุข ทุกคนก็อยากมาโรงเรียน หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ โรงเรียนสูงวัยของเราจัดหลักสูตร ตามความต้องการของผู้เรียน เน้นความความสุขของผู้เรียน” ครูเพ็ญศรี เล่าให้ฟังถึงการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน และยังบอกเล่าถึงประโยชน์ ที่นักเรียนจะได้รับเมื่อจบหลักสูตร

“นักเรียนที่มาเรียนที่นี่ เมื่อเราได้ใจเขาแล้ว เขามีความสุข ติดโรงเรียน เราก็เข้าสู่การสอนอาชีพ เพื่อให้เขามีวิชาออกไปสามารถทำเป็นอาชีพเสริมสร้าง รายได้ โดยเริ่มแรกสอนอาชีพทำดอกไม้จันทน์จากกิ่งกระถิน และวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น เอาใบโพธิ์ ใบยาง มาทำเป็นใบ และพัฒนาเป็นดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นแจกัน ซึ่งปรากฏว่าทั้งดอกไม้จันทน์ และดอกไม้ประดิษฐ์ขายดี จึงได้ต่อยอดให้มีการรวมกลุ่มในอาชีพต่าง ๆ ปัจจุบันในโรงเรียนมีอยู่ 3 กลุ่ม อาชีพคือ กลุ่มดอกไม้จันทน์ดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มจักสาน และกลุ่มทอดผ้าฝ้าย ซึ่งทุกกลุ่มงานนักเรียนสูงวัยได้ร่วมกันทำงานสามารถสร้างรายได้ที่น่าพอใจ จุดเด่นที่ทำให้โรงเรียนแห่งนี้แตกต่าง กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มี ศักยภาพมาจากการจัดหลักสูตรที่ตอบโจทย์สังคม เน้นความสุขของผู้เรียน

ส่งเสริมพัฒนาด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ การสร้างรายได้ ซึ่งจะสอดแทรก เข้าไปในทุกกิจกรรม เพื่อให้ผู้สูงวัยมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดี และสามารถ ทำมาหาเลี้ยงชีพได้ตามศักยภาพของตนเอง

ด้วยรูปแบบของหลักสูตร ที่เน้นความสนุกสนาน สร้างความรัก ความสามัคคี มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต นับเป็นการสร้างโอกาสและพื้นที่ ให้ผู้สูงวัยได้เข้าร่วมกิจกรรม พัฒนาความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเอง และผู้สูงอายุด้วยกัน ทำให้เกิดการแบ่งปันมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน และยังส่งต่อความช่วยเหลือไปในสังคม ทำให้ผู้สูงวัยเกิดความสุข และมีคุณค่า สมดังสโลแกนของโรงเรียนที่ว่า “ดีกาย ดีใจ สูงวัยอย่างมีคุณค่า เสริมปัญญาให้แก่ตน”

ปัจจุบันโรงเรียนผู้สูงวัยเทศบาลตำบลสนม มีนักเรียนสูงวัยทั้งชาย และหญิงจำนวน 125 คน โดยผู้สูงวัยที่เข้ามาเรียนที่นี่ เมื่อจบหลักสูตร เขาจะเดินออกไปพร้อมกับใบ “ปัญญาวุฒิ” เป็นเครื่องการันตี ถึงการเป็น ผู้สูงวัยที่มีศักยภาพ มีความพร้อมด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมได้อย่างมีคุณค่า

ปารีชาติ จิตหนักแน่น

ประธานชมรมผู้สูงอายุอยู่ยี่นวัฒนาเทศบาลตำบลสนม (คนใส่เสื้อดำนั่งกลาง)

เมื่อมาเยือนชุมชนร่วมใจพัฒนา หมู่ 1 ซึ่งเป็นที่ตั้งของ ชมรมผู้สูงอายุ อยู่ยี่นวัฒนาเทศบาลตำบลสนม ภาพแรกที่เราได้เห็น คือกลุ่มผู้สูงอายุ รุ่นคุณทวดปู่ตาตายาย นั่งรวมกลุ่มล้อมวงพูดคุยยิ้มหัว ทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่ว่าจะมองไปทางไหนก็พบเห็นผู้สูงวัยที่ใบหน้าเปื้อนรอยยิ้ม สัมผัสได้ถึง กระแสแห่งความสุขที่รายล้อมอยู่รอบตัว

เราได้พูดคุยกับ ปารีชาติ จิตหนักแน่น ประธานชมรมผู้สูงอายุ อยู่ยี่นวัฒนา ผู้ที่ผ่านประสบการณ์การเป็นครูมาตลอดชั่วอายุ จนถึงวันนี้ แม้ในวัยที่เกษียณอายุราชการแล้ว แต่ก็ได้มาทำหน้าที่ครูอยู่ที่ชมรมผู้สูงอายุ แห่งนี้อีก ซึ่งครูปารีชาติเล่าให้ฟังถึงที่มาและผลสำเร็จของการจัดตั้งชมรมว่า

“ชมรมเราตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 จากที่มองเห็นว่ามีผู้สูงอายุ ในชุมชนเพิ่มขึ้น เมื่ออายุเพิ่มมากขึ้นภาวะโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ก็เริ่มเข้ามา เบียดเบียน ชมรมก็คิดกันว่าทำอย่างไรจะทำให้ผู้สูงอายุในชุมชนของเรา มีร่างกายแข็งแรงไปได้ยืนยาวที่สุด และจากการพูดคุยหารือได้คำตอบว่า การได้เข้าร่วมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี และการออกกำลังกายเป็นกิจกรรมแรกๆที่ผู้สูงอายุได้ทำร่วมกัน เป็นการป้องกัน จากโรคภัยได้ ต่อมาจึงได้เพิ่มกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ร่วมกันพัฒนาสังคม เข้าวัดฟังธรรม และส่งเสริมด้านอาชีพเพื่อสร้างรายได้ ส่งเสริมการออม ซึ่งกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยน ซึ่งกันและกันทำให้มีสังคม เกิดความรู้สึกมีคุณค่า ไม่ซึมเศร้า ทำให้มี สุขภาพจิตที่ดีตามไปด้วย”

สุขภาพจิต - กาย สูงวัยแข็งแรง

ภาพคุณยายอายุใกล้หลัก 100 ปี โชว์ความแข็งแรงของร่างกาย และจิตใจ ด้วยการออกกำลังกายทำโยคะท่ายาก ที่น้อยคนในวัยขนาดนี้จะได้ทำให้มองย้อนไปถึงผลสำเร็จจากแนวคิดการจัดตั้งชมรมนี้แบบไม่มีข้อสงสัย ด้วยหลักคิดที่ต้องการยกระดับคุณภาพชีวิต ให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สุขภาพกาย สุขภาพใจ แข็งแรง เข้มแข็ง ทำให้เกิด **ไลฟ์สไตล์ใหม่ ๆ ของผู้สูงอายุ** เหมือนกับคุณยายที่โซ่วีมหวานไปพร้อม ๆ กับการออกกำลังกายอย่างมีความสุข

“ในกลุ่มของเราจะพาผู้สูงอายุออกกำลังกาย ตรวจสุขภาพ ไปเยี่ยมผู้ป่วย ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้พิการ มีไปมอบเงินให้ เอาของไปเยี่ยม ช่วยเหลือดูแลด้านสุขภาพเป็นการแบ่งปันกันในชุมชน ส่วนด้านการพัฒนา เวลา มีงานที่ไหน ในเทศบาล หรือในชุมชนของเราเอง ก็จะพาพี่น้องผู้สูงอายุของเรา ไปร่วมพัฒนาไปช่วยงานบุญงานประเพณีเทศกาลต่าง ๆ เราก็พาคนเฒ่าคนแก่ไปร่วมทำบุญถวายเพล ไปนั่งปฏิบัติธรรมที่วัด เพื่อให้ผู้สูงวัยได้เข้าถึงคนไม่เป็นผู้สูงวัยติดบ้าน”

ครูปาริชาติ เล่าถึงกิจกรรมที่ผู้สูงอายุได้ร่วมกันทำในชมรมฯ อย่างมีความสุข

กิจกรรมดี ๆ เต็มเต็มชีวิตสร้างสุขสูงวัย

ชมรมผู้สูงอายุอยู่ยี่สิบวันนามีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชมรม แบ่งเป็นกลุ่มอาชีพทำพรมเช็ดเท้า ทำน้ำยาล้างจาน และกลุ่มทำเครื่องจักสาน ซึ่งทุกกลุ่มงานสามารถสร้างรายได้ เป็นกำลังใจให้กับผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี และยังต่อยอดกิจกรรมการออมให้ผู้สูงวัยได้มีเงินไว้ใช้จ่ายไม่เป็นภาระของลูกหลาน

นอกจากนี้ ยังมีกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ชมรมตั้งขึ้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระเมื่อถึงคราวจำเป็น ขณะเดียวกันยังตั้งกองทุนการศึกษาที่แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เป็นทุนการศึกษา และให้กู้ยืมทุนการศึกษา เพื่อช่วยพัฒนาระดับการศึกษาของผู้คนในชุมชนนับเป็นจุดเด่นของชมรมผู้สูงอายุอยู่ยี่สิบวันนาที่ได้สร้างคุณค่าให้กับผู้สูงอายุจนสามารถต่อยอดเชื่อมโยงสู่สังคมแห่งความเอื้ออาทร เกิดการช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน สร้างสุขในชุมชน

เสมอใจ บุญสงค์
ประธานกลุ่ม Care Giver พร้อมทีมงาน (คนขวาสุด)

เทศบาลตำบลสนมมี กลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เพื่อตอบสนองนโยบายภาครัฐ และรองรับสังคมผู้สูงอายุ เมื่อเทียบเคียงกับฐานข้อมูลชุมชน TCNAP เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 ที่เก็บข้อมูลประชากรเฉพาะที่อาศัยอยู่จริง พบมีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ 22.07 ซึ่งแสดงว่า พื้นที่เทศบาลตำบลสนมเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

จึงได้ตั้งกลุ่มผู้ดูแล Care Giver หรือ CG ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2559 เพื่อดูแลผู้สูงอายุที่ชราภาพ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ที่ช่วยเหลือตัวเองได้บ้างไม่ได้บ้าง และผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติอยู่ด้วย หรืออยู่ตัวคนเดียว

ทั้งนี้ เขตเทศบาลตำบลสนมมี Care giver จำนวน 5 คน ซึ่งจะคอยดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง แบ่งการทำงานคือ Care giver 1 คน จะดูแลผู้สูงอายุ และผู้ป่วย 12 - 13 คน ลักษณะการดำเนินงานหากเป็นผู้ป่วยติดเตียง Care Giver จะออกเยี่ยมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เดือนละ 4 ครั้ง กรณีผู้สูงอายุผู้พิการ ที่ช่วยเหลือตัวเองได้บ้างไม่ได้บ้าง จะออกเยี่ยม 2-3 ครั้งต่อเดือน สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติ หรืออยู่ตัวคนเดียว มีคนที่อยู่ใกล้เคียงดูแลแทน Care Giver จะออกเยี่ยมเดือนละ 1 ครั้ง ปัจจุบันในเขตเทศบาลตำบลสนม มีผู้ป่วยที่ต้องออกเยี่ยมจำนวน 59 คน

คัดกรองสุขภาพผู้สูงวัย ก่อนดูแลผู้สูงอายุให้ถูกโรค

วิธีการดำเนินงานของกลุ่ม Care Giver จะมีการตรวจคัดกรองสุขภาพเบื้องต้นในผู้สูงอายุ โดย อสม. ร่วมกับแกนนำดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และภาคีเครือข่ายสุขภาพ ออกเยี่ยมบริการกลุ่มต่าง ๆ ตามประเภทปัญหาที่พบจากการตรวจคัดกรอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยติดเตียง

Care giver บริการด้วยหัวใจ

จากลักษณะการทำงานที่ต้องลงพื้นที่ไปคลุกคลีใกล้ชิดอยู่กับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง เหมือนหนึ่งเป็นคนในครอบครัว อาจทำให้หลายคนมีคำถามในใจว่า แท้จริงแล้ว Care Giver เป็นใคร และใครจึงจะทำหน้าที่นี้ได้ คำตอบที่ได้ Care Giver ก็คือคนธรรมดาทั่วไป หรือใครก็ได้ที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์สามารถลงพื้นที่ไปดูแลผู้สูงอายุตามบ้านได้ ไม่ต้องมีวุฒิการศึกษาที่สูงส่งหรือใบประกอบโรคศิลป์ใด ๆ มารับรอง เพียงแค่มองใจที่มีจิตอาสาเท่านั้น

เสมอใจ บุญสงค์ ประธานกลุ่ม Care Giver พร้อมเพื่อน ๆ กลุ่ม Care Giver อีก 4 คน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลสนมเล่าให้ฟังถึงการทำงานว่า “เริ่มทำงานเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 จากที่ได้เข้ารับการอบรมเมื่อปี พ.ศ. 2558 ออกดูแลผู้ป่วยติดเตียง ไปเยี่ยมให้กำลังใจผู้สูงอายุ

มาโดยตลอด เราไม่ได้ค่าตอบแทนใด ๆ ได้เพียงค่าน้ำมันรถ เดือนละ 300 บาท แต่เราก็พอใจ เพราะสิ่งที่เราทำถือว่าได้ช่วยแบ่งเบาภาระสังคมได้ดูแลคนเฒ่าคนแก่ที่เป็นเหมือนญาติผู้ใหญ่ในชุมชน ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และเราก็จะทำหน้าที่นี้ต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าเราจะทำไม่ไหว เห็นผู้สูงอายุยิ้มได้เราก็มีความสุข”

การทำงานด้วยหัวใจที่มุ่งมั่น ขยันทุ่มเทรับผิดชอบ เอาใจใส่ดูแลผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ เสมือนเป็นญาติมิตรของกลุ่ม Care Giver สร้างผลกระทบต่อชุมชนในทุกด้าน เกิดการเกื้อกูลในชุมชน เกิดอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม สร้างการเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพการนำใช้ข้อมูล เกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพด้านการเรียนรู้ร่วมกันในการดูแลสุขภาพ ลดความเครียดความวิตกกังวลของผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยมีกำลังใจที่ดี มีชีวิตยืนยาวขึ้น

บัวสอน แสนสุข

หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลตำบลสนม

อม่อ่น กรุ่นไอรัก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เชื่อมชุมชนเอื้ออาทร

เสียงหัวเราะใส ๆ ที่สอดประสานกัน ดังลอดออกมาจากอาคารเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ที่ตั้งอยู่ภายในเทศบาลตำบลสนมแห่งนี้ สร้างความรู้สึกประหลาดใจแก่ผู้มาเยือน

เราสัมผัสได้ถึงกระแสแห่งความสุข ความอบอุ่นที่แผ่กระจายอยู่รอบ ๆ ตัวเด็กน้อยที่จับกลุ่มหยอกล้อเล่นหัวกันด้วยความสนุกสนาน สดใสร่าเริง และร่วมทำกิจกรรมกับคุณครูด้วยความตั้งใจมีระเบียบวินัย ทำให้เกิดคำถามขึ้นในใจ “ที่นี่มีวิธีบริหารจัดการอย่างไรจึงทำให้เด็กทุกคนมีความพร้อมด้านสภาวะอารมณ์ได้ดีแบบนี้”

เราได้พูดคุยกับผู้ร่วมฟุ่มฟัก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลตำบลสนม มาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน คือ **บัวสอน แสนสุข** หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลตำบลสนมหรือ “คุณครูยาย” ตามฉายาที่บรรดาลูกศิษย์ตัวน้อยพากันเรียกหา เพราะ **คุณครูยายบัวสอน** อยู่คู่กับศูนย์เด็กแห่งนี้นับมากระทั่งถึงวันนี้ในวัยที่ใกล้เกษียณแล้ว

ครูบัวสอน เล่าว่า “ศูนย์เด็กเล็กที่นี่จะมีเด็กจากนอกพื้นที่มาเรียนด้วย เพราะคำชมจากผู้ปกครองปากต่อปากว่า ศูนย์เราเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานของเขาเป็นอย่างดี ทำให้คลายกังวลในยามที่ต้องห่างไปเพื่อประกอบอาชีพ ทำมาหาเลี้ยงครอบครัว ผู้ปกครองจะมีความเชื่อมั่น และวางใจในความพร้อมของศูนย์ว่าจะดูแลลูกหลานได้เป็นอย่างดีในทุกด้าน ทั้งเรื่องของสุขอนามัย

โภชนาการอาหารการกิน รวมถึงความพร้อมของครูที่ใส่ใจดูแล ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นไว้ใจ เกิดความผูกพันกับครู อยากมาโรงเรียนทุกวัน เพราะแม่ในช่วงเวลาที่ต้องอยู่ห่างพ่อแม่ แต่เมื่อมาโรงเรียนเขาก็จะมีคุณครูที่คอยดูแลเป็นอย่างดีเหมือนเป็นคนในครอบครัว”

ทำไมเขาเรียนกันอย่างไร

ด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเหมาะสมตามช่วงวัยของเด็ก ทำให้เด็กตัวน้อย ๆ ที่ผู้ปกครองพามาฝากเรียนที่ศูนย์แห่งนี้ มีสุขภาวะทางอารมณ์ที่ดี สดใส ร่าเริง กล้าแสดงออก มีระเบียบวินัย สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ใหญ่ และกิจกรรมชุมชนได้อย่างสนุกสนานและมีความสุข

“การจัดการเรียนการสอนที่นี่ เราจะไม่ว่างอะไรเข้าไปมาก วิชาการก็เป็นพื้นฐานง่าย ๆ เช่นการอ่าน ก ไก่ ถึง ฮ นกฮูก ภาษาอังกฤษก็จะให้นับเลข แล้วก็ขีดเขียนวาดรูปเล็ก ๆ น้อย ๆ เราจะเน้นเรื่องการเคลื่อนไหว ความมีระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกับเพื่อน ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้เขาก่อนเข้าสู่สังคมการเรียนที่ใหญ่ขึ้นในระดับชั้นที่สูงต่อไป” ครูบัวสอนพูดถึงกิจกรรมการเรียนการสอนในศูนย์เด็กเล็ก

จุดเด่นที่ทำให้ศูนย์เด็กเล็กแห่งนี้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีศักยภาพสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ความเอื้ออาทรเข้าสู่ชุมชนได้อย่างลงตัว น่าจะเป็นผลสำเร็จมาจากการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นเรื่องความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งความพร้อมของครู ความพร้อมของเด็ก ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ที่ให้ความสำคัญเรื่องสุขอนามัย ความสะอาด และโภชนาการ อีกทั้งการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยร่วมกับชุมชนและเทศบาล

ผลงานดีมีรางวัล

ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเทศบาลตำบลสนม ได้รับรางวัลการันตีผลการดำเนินงานที่โดดเด่นแตกต่าง โดยปี พ.ศ. 2552 ได้รับรางวัลชนะเลิศ ศูนย์เด็กนอกระดับอำเภอ และรางวัลชนะเลิศอันดับสามการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก จังหวัดสุรินทร์ และปี พ.ศ. 2559 รางวัลชนะเลิศ ศูนย์เด็กนอกระดับจังหวัดสุรินทร์ รางวัลชนะเลิศศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่งเสริมสุขภาพกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

พระครูสุทธิปัญญาภรณ์
เจ้าอาวาสวัดป่าอตุโลบุญลักษม์

ธรรมะบริการ วัดป่าอตุโลบุญลักษม์

วัดป่าอตุโลบุญลักษม์ เดิมเรียกวัดป่าสนม และชาวบ้านเรียกวัดป่าบ้านโดน อยู่ในท้องที่เทศบาลตำบลสนม เป็นวัดสายธรรมยุตที่หลวงปู่ดูลย์ อตุโล พระเกจิอาจารย์แห่งเมืองอีสานใต้ เป็นผู้สร้าง และมีการสืบทอดแนวทางหลักธรรมคำสอนในรุ่นต่อ ๆ มา จนในปัจจุบันกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ ธรรมะบริการ วัดป่าอตุโลบุญลักษม์ ที่เปิดให้บุคคลทั่วไปทั้งในและนอกชุมชนได้มาศึกษาปฏิบัติธรรม และเรียนรู้แนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนภายในวัดป่าร่วมกัน

ธรรมะบริการคืออะไร

ธรรมะบริการ เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2529 โดยพระอาจารย์เยื้อน ชันติโพโล เจ้าอาวาสวัดป่าในขณะนั้น มีความปรารถนาจะสร้างเป็นวัดป่า ซึ่งวัดป่าจะต้องมีต้นไม้เพื่อสร้างความร่มรื่น พระอาจารย์เยื้อน จึงได้มีการปลูกป่าทดแทน โดยการนำต้นยางนา ต้นตะเคียน มาปลูก ซึ่งได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี

ต่อมา พระครูสุทธิปัญญาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดป่าอตุโลบุญลักษม์ องค์ปัจจุบัน ต้องการให้วัดป่าอตุโลบุญลักษม์ เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน เป็นสถานที่อนุรักษ์ป่าไม้ จึงได้ชักชวนคนในชุมชนร่วมกันก่อตั้งกลุ่มป่าพุทธธรรมชุมชนคนบ้านโดน หมู่ที่ 8 วัดป่าอตุโลบุญลักษม์ ขึ้นมา กระทั่งในปี พ.ศ. 2550 ได้จัดสถานที่ไว้ปฏิบัติธรรมให้กับนักเรียน ประชาชน

และหน่วยงานภาครัฐ มาทำกิจกรรมสวดมนต์ ทำวัตรเช้าและเย็น และปี พ.ศ. 2551 ได้ส่งเสริมการปฏิบัติกรรมฐาน อบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม ให้กับนักเรียนและเยาวชนจนถึงปัจจุบัน

“ธรรมะบริการ คือปกติแล้วเราเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรม เป็นอุทยานการศึกษา แล้วก็เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่นในหลายด้าน นั้นเป็นเพราะเราได้ยึดเอาแนวทางจุดประสงค์ในการสร้างวัดของหลวงปู่ดูลย์ ที่สร้างวัดนี้เพื่อต้องการขยาย และสอนกรรมฐานตามอำเภอต่าง ๆ ซึ่งเราก็ไม่ได้ทิ้งอนุรักษแนวทางของหลวงปู่ที่ให้ทำมาโดยตลอด มีการสอนกรรมฐานอยู่ตลอด จนถึงทุกวันนี้ก็มีผู้มาปรึกษา มาฝึกจิตกรรมฐาน มาขอคำแนะนำ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งเราก็ให้บริการ” พระครูสุทธิปัญญาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดป่าอตุโลบุญลักษม์ อธิบายให้ฟังถึงที่มาของคำว่า “ธรรมะบริการ” และยังบอกด้วยว่า “ทุกวันนี้เราก็เปิดให้ผู้คนเข้ามาสวดมนต์เน้นสวดธรรมจักรตามแนวทางที่หลวงปู่ดูลย์ท่านพาวว่าไว้ สวดเป็นทำนองสรภัญญะ แผ่เมตตาให้กับสรรพสัตว์ทั่วไป และให้กับตัวเอง ซึ่งสิ่งที่เราทำตรงนี้มันให้ประโยชน์ โดยเฉพาะคนแก่คนสูงอายุที่มาเข้าวัด พอได้มองได้เห็นถึงสิ่งที่มีน้ันเจริญขึ้นด้วยฝีมือเรา เขาก็จะเกิดความรู้สึกเป็นบุญไม่ติดบาปและเป็นสุขใจ”

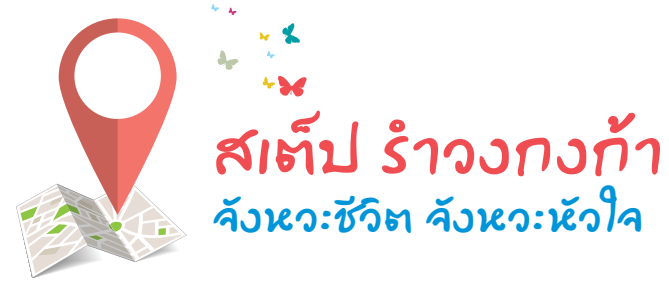
แหล่งเรียนรู้ธรรมะบริการวัดป่าอตุโลบุญลักษม์ เน้นความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ ทั้งการอนุรักษและดูแลรักษาป่าชุมชน การอนุรักษทรัพยากรธรรมชาติภายในวัดให้เป็นฐานที่ใช้ประโยชน์จากป่า เช่น การปลูกสมุนไพร ฐานการเรียนรู้ธรรมะ ฐานปฏิบัติธรรม เข้าปริวาสกรรม เพื่อใช้เป็นที่ฝึกอบรมกรรมฐานของทุกกลุ่มวัย โดยการดำเนินการส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในทุกมิติ ทำให้ประชาชนมีแหล่งอาหารประเภทเห็ดต่าง ๆ ที่เกิดตามธรรมชาติปลอดสารพิษไว้บริโภค และมีรายได้จากการขายเห็ด รวมถึงคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกป่า เพื่อคืนความอุดมสมบูรณ์ให้กับป่ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแบบร่วมทำร่วมสร้างและร่วมรับผลประโยชน์

ปัจจุบัน แหล่งเรียนรู้ธรรมะบริการวัดป่าอตุโลบุญลักษม์ ได้เชื่อมโยงประสานกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ทั้งการประถมศึกษาเขต 2 โรงพยาบาลสนมและอีกหลายหน่วยงาน ขยายผลต่อยอดความสำเร็จ โดยเปิดเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับบุคคลทั่วไป ทั้งในและนอกชุมชน รวมทั้งตำบลเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ และคณะกรรมการกลุ่มอนุรักษป่าชุมชนได้ต่อยอดทำให้ป่าชุมชนเป็นสถานที่ศึกษาพันธุ์ไม้ สมุนไพรต่าง ๆ ทั้งยังใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียนด้วย

วรัญญา ตระภูลตี

ประธานกลุ่มรำวงงัก้าเทศบาลตำบลสนม

“อายุ 15 ต้องมาเป็นสาวรำวง มาใส่กระโปรงวับ ๆ แวม ๆ...” ท่อนหนึ่งของเนื้อเพลงสาวรำวงที่เราคุ้นหูแวบเข้ามาในหัวทันทีที่เดินทางมาถึงชุมชนแห่งนี้ ซึ่งมีคณะรำวงเป็นที่รู้จักกันดีในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงชื่อ **กลุ่มรำวงงัก้า** นึกภาพไว้คงจะเป็นคณะรำวงทั่วไปที่หาชมได้ตามงานประจำปีของท้องถิ่นต่าง ๆ

แต่เมื่อมาถึงที่นี่ กลุ่มรำวงงัก้าเทศบาลตำบลสนม ไม่ใช่อย่างที่คิดไว้ โดยเฉพาะสาวรำวงที่ต้องบอกว่าไม่ธรรมดา เรียกว่าเป็น “สาวรำวงในตำนาน” ก็คงไม่ผิด เพราะกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของสาวรำวงคณะนี้ คือ บรรดาผู้สูงวัย รุ่นคุณแม่คุณย่าคุณยาย แต่งกายด้วยชุดภูมิปัญญาท้องถิ่น ใส่เสื้อผ้าฝ้าย ผ้าจีน พาดสไบที่ทอเอง พร้อมเครื่องประดับจากวัสดุเหลือใช้ที่พอหาได้ในชุมชน กำลังออกสเต้นรำกันอย่างสนุกสนานคลอไปกับเสียงเพลงรำวงที่ฟังแปลกหู แต่ก็ลงตัวด้วยท่วงทำนองที่ร่วมสมัยในจังหวะที่คุ้นชิน ทั้งสามช่า และแซมบ้า เป็นต้น

รำวงงัก้าคืออะไร

ผู้ที่ให้ความเข้าใจได้ดีที่สุดคือ **วรัญญา ตระภูลตี** ประธานกลุ่มรำวงงัก้าเทศบาลตำบลสนม ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มคิดฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมการเล่นพื้นถิ่นขึ้นมา เพื่อให้คนเฒ่าคนแก่ได้ร่วมกันสืบทอดภูมิปัญญา

“รำวงงัก้าคือการรำเป็นวงกลม เมื่อก่อนจะมีเสาติดคอปไฟ ประดับประดา ตกแต่งสวยงามตั้งอยู่ตรงกลาง เวลาที่เล่นหรือรำ ก็จะรำเป็นวงกลมรอบเสา ซึ่งรำวงงัก้าเป็นรำวงย้อนยุค มีการเล่นสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ก็เหมือนกับรำวงมาตรฐานทั่วไป แต่เมื่อนำมาฟื้นฟูในปัจจุบัน ก็มีการแต่งเพลงเพิ่มเพลง เพิ่มจังหวะเข้าไป เพื่อให้เข้ากับการออกกำลังกายของผู้สูงวัยในชุมชน ทำให้ออกกำลังกันอย่างมีความสุขสนุกสนาน”

จากเสียงเพลงที่นำมาร้องเล่นเต้นกันฟังพอจับใจความได้โน้มน้าวเป็นการบอกเล่าวิถีชีวิตของชุมชนพื้นถิ่น

“เพลงที่นำมาร้องมาเล่นในรำวงงัก้า จะมีทั้งเพลงที่เอามาจากคลังปัญญาที่ปู่ย่าตายายของเราเคยเล่นเคยร้อง อย่างเพลงงัก้า ที่ถือเป็น

ต้นฉบับต้องนำมาร้องในการเล่นรำวง นอกจากนี้ก็จะมีเพลงที่แต่งเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ ซึ่งจะใส่นื้อหาบอกเล่าถึงวิถีชีวิตของชาวสนมที่ทำนาเป็นอาชีพหลัก ก็จะมีเพลงเรือชาวนา และเพลงต่าง ๆ ที่เล่าถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีพื้นถิ่นของเรา ปัจจุบันนี้มีเพลงรำวงอยู่ประมาณ 50 เพลงแล้ว” วรรณญาเล่าให้ฟังถึงที่มาของเนื้อหาในเพลงรำวงงัก้า

ทั้งนี้ รำวงงัก้า เป็นคลังปัญญาของชมรมผู้สูงอายุบานไม่รู้โรยเทศบาลตำบลสนม ที่รวมตัวกันตั้งเป็นคณะรำวงขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยนำศิลปวัฒนธรรมการละเล่นท้องถิ่น ซึ่งผู้สูงวัยในกลุ่มเคยเล่นมามาร่วมกันสืบทอดเป็นมรดกไว้ให้ลูกหลานจากรุ่นสู่รุ่น

"ธนาคารขยะรีไซเคิล" เปลี่ยนของเสียเป็นเงิน

ธนาคารขยะรีไซเคิลชุมชนหนองลิ้ม ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2559 ด้วยความร่วมมือระหว่างชาวบ้านและเทศบาลตำบลสนม โดยมีการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากเทศบาล และสมาชิกในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ มี **ขวัญใจ ชุมทรัพย์** เป็นประธานกลุ่มในระยะแรกมี อสม. 10 คนเป็นตัวแทนของคนในชุมชนไปเข้ารับการอบรมเรื่องการคัดแยกขยะ ปัจจุบันกลุ่มฯ มีสมาชิก 90 หลังคาเรือน เป็นวัยทำงาน 60 คน และกลุ่มผู้สูงอายุ 30 คน ซึ่งมีทั้งที่เป็นแกนนำ และร่วมกันคัดแยกขยะ

ขวัญใจ ชุมทรัพย์
ประธานกลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล ชุมชนหนองลิ้ม

ฝาก "ขยะ" ก่อนได้เป็น "เงิน"

ธนาคารแห่งนี้ไม่มีมีสำนักงาน หรือสาขา หากแต่เป็นจุดนัดพบตามสถานที่ที่กำหนดไว้ เช่น ศาลากลางบ้าน หรือศาลาประชาคม ที่ทุกฝ่ายจะมาพบกันเดือนละครั้งเพื่อฝากและถอน ซึ่งการทำธุรกรรมที่ธนาคารแห่งนี้แตกต่างจากธนาคารทั่วไป เพราะที่นี่ไม่รับฝากเงิน จะรับฝากแต่ "ขยะ" วัสดุรีไซเคิลที่จะทิ้งแล้ว เข้ามาเปลี่ยนเป็นจำนวนเงินฝากในบัญชีทุกวันเสาร์ที่สองของเดือน เป็นวันซื้อขายขยะ ตามจุดนัดพบที่แจ้งไว้ ซึ่งชาวบ้านและสมาชิกจะขนขยะคร้วเรือนที่สะสมไว้ออกมาที่จุดนัดพบ ขยะของชาวบ้านจะได้รับการชั่งน้ำหนักตีราคาที่อ้างอิงตาม

ท้องตลาด หากเป็นขยะที่ถูกรวมมาก็จะได้ราคาเหมา ถ้ามีการแยกประเภท จะได้อาณาที่ตีกว่า สุดท้ายรายละเอียดทั้งหมดจะถูกจดลงในสมุดบัญชี อันเป็นที่เก็บประวัติการซื้อ-ขายของแต่ละรายเมื่อขายได้ก็ฝากต่อเป็นการส่งเสริมการออม

กติกา คือ สมาชิกจะสามารถถอนเงินสดออกไปได้ เมื่อมียอดเงินจากการขายขยะอยู่ในบัญชี ตั้งแต่ 100 - 500 บาท หรือมีความจำเป็น โดยจะได้รับเงินปันผลเมื่อครบรอบ 1 ปี

ธนาการขยะรีไซเคิล ทำให้ชุมชนหนองสิมปลอดขยะ มีการจัดการขยะที่ต้นทางได้สำเร็จ จัดการขยะอย่างเป็นระบบ สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือน และการนำขยะไปใช้ประโยชน์ ก่อเกิดรายได้ ให้กับครัวเรือน และสมาชิกกลุ่ม เช่น การนำมาประดิษฐ์เป็นงานหัตถกรรมต่าง ๆ อีกทั้งเป็นการสร้างจิตสำนึก ในการจัดการขยะในชุมชนได้เป็นอย่างดี เกิดการเกื้อกูลร่วมมือร่วมใจจัดการขยะในชุมชน

"ขย:" สร้างความสามัคคี ชุมชนเข้มแข็ง

"โครงการธนาการขยะรีไซเคิล นอกจากทำให้ขยะลดน้อยลง มีรายได้เข้ากลุ่มแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้ที่ทำให้รู้สึกดี คือความสามัคคีของ

คนในชุมชน ความเอาใจใส่ร่วมมือร่วมใจ การมีกฎ กติการ่วมกัน และ ยังทำให้สิ่งแวดล้อมในบ้านเราดูดีขึ้น" ขวัญใจ ชุมทรัพย์ เล่าให้ฟังด้วยความภาคภูมิใจ ถึงความสำเร็จของโครงการธนาการขยะรีไซเคิล

จากความสำเร็จในการบริหารจัดการจนเป็นชุมชนต้นแบบการจัดการขยะที่ต้นทาง ธนาการขยะรีไซเคิล ชุมชนหนองสิม ขยายผลโดยเปิดรับสมาชิกเพิ่มขึ้น และเปิดเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับบุคคลทั่วไป ทั้งในและนอกชุมชน รวมทั้งตำบลเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นอายุ

ภูมิปัญญาผ้าทอพื้นถิ่น สู่อัตลักษณ์สนม

ผ้าทอมือ ถือเป็นมรดกล้ำค่า เป็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สื่อถึงอัตลักษณ์ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ที่มาของแต่ละชุมชน ผ่านวัฒนธรรมการทอผ้าที่มีเส้นสายลายสีเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นถิ่นเป็นการสืบทอดความคิด ความเชื่อแบบแผนทางสังคมจากรุ่นสู่รุ่น เช่นเดียวกับผ้าทอมือเทศบาลตำบลสนมซึ่งมีกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองอยู่หลายกลุ่ม ทั้งผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าหม้อห้อม ที่มีความโดดเด่นของลวดลายสวยงามแตกต่างกันไป ซึ่งผ้าทอสนมเป็นงานฝีมือจากภูมิปัญญาล้วน ๆ แขนงดีเมตแทบทุกชั้นตอน ตั้งแต่เลี้ยงไหม สาวเส้นไหม ปลูกฝ้าย บั่นฝ้าย ย้อมสี และทอเอง คนที่รักและชื่นชอบ “ผ้าไทย” จึงไม่ควรพลาดที่จะปักหมุดไว้ และมาเที่ยวชมผ้าทอพื้นถิ่น

ผ้าไหม - ผ้าฝ้ายสรนดร่วมใจ สืบสานใยแห่งภูมิปัญญา

เริ่มปักหมุดกันที่กลุ่มทอผ้าไหม-ผ้าฝ้าย ชุมชนศรีนครร่วมใจ หมู่ 1 เทศบาลตำบลสนม ซึ่งมีภูมิปัญญาอายุรวมกันกว่า 1,000 ปี ร่วมถ่ายทอดแบ่งปันองค์ความรู้ศิลปะการทอผ้า ก่อตั้งกลุ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2547 มีสมาชิก 30 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ โดยสมร ผาสุข ประธานกลุ่มเล่าให้ฟังว่า “กลุ่มเริ่มต้นจากการทำผ้าไหมด้วยทุนสนับสนุนจากเทศบาลผสมผสานด้วยภูมิปัญญาคนเฒ่าคนแก่ พวกเราก็มาร่วมกันทำร่วมกันพัฒนาทำผ้าไหมจนได้ขึ้นโอท็อปได้รางวัลที่ 1 ถึงสองปีซ้อนในงานประกวดผ้าไหม” สมรยังบอกด้วยว่า ทุกวันนี้กลุ่มทอผ้าศรีนครร่วมใจ ทอผ้าฝ้ายเป็นหลัก เนื่องจากเทศบาลตำบลสนมต้องการส่งเสริมผ้าฝ้ายให้เป็นอัตลักษณ์ของเทศบาลผลิตภัณฑ์ผ้าทอของกลุ่มมีทั้ง ผ้าขาวม้า ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ ผ้าหม้อ และผ้าผืนให้ลูกค้า หรือผู้มาเยือนได้เลือกซื้อเลือกหาไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ

สมร ผาสุข
ประธานกลุ่มทอผ้าไหม-ผ้าฝ้าย (คนที่ 4 จากซ้าย)

คำตา เจริญพร

ประธานกลุ่มทอผ้าไหม-ผ้าฝ้าย ชุมชนหนองตาด

ผ้าไหม - ผ้าฝ้าย หนองตาด สืบสานเอกลักษณ์ท้องถิ่น

พามาปักหมุดกันต่อที่ชุมชนหนองตาด หมู่ 2 มีกลุ่มทอผ้าไหม - ผ้าฝ้าย ที่ร่วมกันสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะการทอผ้า เพื่ออนุรักษ์ไว้เป็นมรดก ตกทอดสู่ลูกหลาน ทุกท่านที่มาเยือนจะรู้สึกละลานตาไปกับผ้าทอลวดลาย สีสันสวยงาม ทั้งผ้าไหม ผ้าฝ้าย มากมายหลากหลายชิ้น

กลุ่มทอผ้าไหม - ผ้าฝ้าย ชุมชนหนองตาด เป็นการรวมกลุ่มสตรี ทอผ้าพื้นเมืองในชุมชนที่ต้องการหาอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง โดยจัดตั้งกลุ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 ปัจจุบันมีสมาชิก 25 คน มี **คำตา เจริญพร** เป็นประธานกลุ่ม

“การดำเนินงานของกลุ่มจะมีการรับสมัครเข้ามา มีค่าสมัครแรกเข้า 100 บาท และให้สมาชิกออมเงินขั้นต่ำเดือนละ 20 บาท โดยมีการบันทึกเป็น เงินฝากรายบุคคล และเงินฝากบัญชีกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการจัดสวัสดิการกลุ่ม ซึ่งจะนำรายได้จากกองทุนไปช่วยเหลือครอบครัวสมาชิกกรณีเจ็บป่วย โดยการซื้อของฝากไปเยี่ยม” คำตาเล่าให้ฟังถึงการทำงานของกลุ่ม

จุดเด่นของผ้าทอศรีนครร่วมใจ ที่เห็นได้ชัดเจนคือสีสันทันสวยงาม มีลายผ้าที่เป็นเอกลักษณ์คือ ผ้าลายลูกแก้ว และ ผ้าลายน้ำไหลดอกขิด ที่ได้รับเสียงชื่นชมถึงความสวยงาม ได้รับความนิยมนจากหลายหน่วยงาน ทั้งในและต่างพื้นที่ สั่งซื้อและจองผลิตภัณฑ์เข้ามาจำนวนมาก ปัจจุบัน กลุ่มทอผ้าไหม - ผ้าฝ้ายศรีนครร่วมใจ ได้ร่วมกับหลายหน่วยงานพัฒนา ลวดลายสีสันทันของผ้าทอ จนเป็นที่ยอมรับ และสามารถยกระดับเป็นสินค้า โอท็อประดับ 4 ดาว

ผ้าเปลี่ยนชีวิต สู้สังคมแบ่งปัน

กลุ่มทอผ้านี้ ดำเนินการมานานกว่า 18 ปี จุดเด่นของกลุ่มคือ มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ทั้งผ้าไหม ผ้าฝ้าย ลายลูกแก้ว ลายดอกจันทน์ ผ้าโสร่ง ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้น ผ้าโสร่งผ้าฝ้าย ผ้าไหมพรม และผ้าฝ้ายทอเป็นผืน ทั้งยังเป็นกลุ่มที่มีการผลิตผ้าทอได้เป็นจำนวนมาก และทยอยนำออกไปขายได้ตลอด ทำให้สมาชิกมีรายได้สม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยสมาชิกแต่ละคนมีรายได้อย่างน้อยเดือนละ 2,000 บาท นับเป็นความสำเร็จที่น่าชื่นชมจากการบริหารจัดการกลุ่ม ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เกิดความรัก ความสามัคคีและมีการแบ่งปันเกื้อกูลกันในสังคม หากจะหยิบยกถ้อยคำ มาเปรียบเปรยเรียกว่า “ผ้าเปลี่ยนชีวิต สู้สังคมแบ่งปัน” ก็คงจะไม่ผิด!!!

ผ้าฝ้ายแสนสมบูรณ์ ผ้าทอโบราณ "หม้อห้อม" ย้อมสีรักโลก

แหล่งชมและชอผ้าทอสวย ๆ อีกแห่งหนึ่งของเมืองสนมที่ไม่พูดถึงไม่ได้คือ กลุ่มทอผ้าฝ้ายชุมชนแสนสมบูรณ์ เทศบาลตำบลสนม เป็นกลุ่มทอผ้าโบราณ ที่ร่วมกันสืบทอดศิลปะการทอผ้าจากภูมิปัญญาบรรพบุรุษ เป็นมรดกสู่คนรุ่นหลัง

กลุ่มทอผ้าฝ้ายนี้ เป็นการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชน ที่ต้องการอนุรักษ์ศิลปะการทอผ้าแบบโบราณไว้ให้ลูกหลานได้เรียนรู้ และต้องการหาอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ให้กับตัวเองในช่วงที่ว่างจากการทำนา กลุ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 มีสมาชิกเป็นผู้สูงอายุทั้งหมด จำนวน 25 คน

ผ้าทอของกลุ่มมีจุดเด่นคือเป็นผ้าแบบโบราณ ลายโบราณใช้กรรมวิธีแบบโบราณทุกขั้นตอน ตั้งแต่การปั่นฝ้าย กวักฝ้าย การย้อมสี การทอแบบโบราณด้วยก๊ทมือ และย้อมเป็นผ้าทอที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากการย้อมสีด้วยคราม ซึ่งเป็นสีธรรมชาติจากวัชพืชธรรมชาติ

จันดี หมื่นสุข

ประธานกลุ่มทอผ้าฝ้ายชุมชนแสนสมบูรณ์

จันดี หมื่นสุข ประธานกลุ่มทอผ้าฝ้ายชุมชนแสนสมบูรณ์ เล่าให้ฟังถึงความเป็นมาของกลุ่มฯ ว่า “เราเริ่มต้นจากการทอผ้าฝ้าย ย้อมครามและผ้าฝ้ายหม้อห้อม เป็นของโบราณที่มีมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย เพื่อสืบทอดไว้ให้ลูกหลานที่ได้ศึกษาเรียนรู้ ต่อมาทางอำเภอสนมยกเอา ผ้าหม้อห้อมเป็นผ้าประจำอำเภอ โดยใส่ภาพดอกจาง แล้วปักคำว่า “ฮักสนม” เข้าไปด้วย กลายเป็นโลโก้ของอำเภอสนม ซึ่งทางอำเภอได้ รมรงคืให้หน่วยงานราชการใส่ผ้าหม้อห้อมลายดอกจางฮักสนมทุกวันศุกร์ และได้ถือปฏิบัติกันเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของ ท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป”

ผ้าฝ้ายสร้างรายได้ผู้สูงวัย

กลุ่มทอผ้าฝ้ายชุมชนแสนสมบูรณ์ ได้พัฒนาผ้าทอผ้าฝ้ายเป็นผลิตภัณฑ์ ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นผ้าผืนทอลาย ผ้าผืนสีพื้น ผ้าขาวม้า ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ และยังนำมาแปรรูปตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป กระเป๋าผ้า รวมถึงผลิตภัณฑ์ของใช้ชิ้นเล็กชิ้นน้อยไว้จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน สามารถสร้างรายได้ที่น่าชื่นใจให้กับสมาชิก โดยแต่ละคนมีรายได้เฉลี่ย 500 บาท - 2,000 บาท ต่อเดือน แม้จะไม่ใช่อำนาจมากมาย แต่รายได้ ที่มีเข้ามาคือความสำเร็จของกลุ่ม ที่ต่อยอดสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุในชุมชน ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นับเป็นกำลังใจขนานเอกที่หล่อเลี้ยงจิตใจผู้สูงวัยให้อยู่ ในสังคมอย่างมีคุณค่า

"ผ้าขาวม้าผ้าฝ้าย" ผลิตศิลปภูมิปัญญาท้องถิ่นสนม

เป้าหมายต่อมาเราไปปักหมุดชมผ้าพื้นถิ่น ที่กลุ่มทอผ้าฝ้ายเทศบาล ตำบลสนมเป็นกลุ่มที่มีความโดดเด่นในงานศิลปหัตถกรรมที่บ่งบอกถึงความ เป็นเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของชาวชุมชนได้เป็นอย่างดี

กลุ่มทอผ้าฝ้ายเทศบาลตำบลสนม มีผ้าขาวม้าผ้าฝ้ายทอมือ ลวดลาย สวยงาม แตกต่างจากกลุ่มทอผ้าอื่น ๆ โดยมีสีสันสะดุดตา มีความทันสมัย และถือเป็นชุมชนต้นแบบจากแนวคิดที่ต้องการยกระดับเทศบาลตำบลสนม ให้เป็น เมืองหัตถกรรมสิ่งทอจากผ้าฝ้าย กลุ่มนี้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2559 โดยเป็นการรวมกลุ่มกันเองของกลุ่มสตรีในพื้นที่ ที่ต้องการรายได้เสริมและ มองว่า ผ้าขาวม้าผ้าฝ้าย ที่มีการทอไว้ใช้เองในครัวเรือนนั้น สามารถต่อยอด พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย สร้างเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้

ขวัญใจ ชุมทรัพย์

ประธานกลุ่มเล่าว่า “กลุ่มของ เราทอทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหม ทั้งผ้าลายและผ้าพื้น ผ้าไหม มัดหมี่ ผ้าฝ้ายมัดหมี่ ผ้าโสร่ง ต่อเรามองเห็นว่า ผ้าขาวม้า เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับวิถีชีวิต ชาวชุมชน เวลาว่างงานบุญ ประเพณีต่าง ๆ ต้องมีต้องใส่ ไปประกอบพิธีกรรมตาม ความเชื่อของบรรพบุรุษ ทาง กลุ่มจึงนำมาพัฒนาคิดค้นลาย ตามความต้องการของตลาด และยังพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ ต่าง ๆ ออกจำหน่ายจนสามารถ สร้างเป็นรายได้ให้กับสมาชิก ได้อย่างน่าพอใจ”

ขวัญใจ ชุมทรัพย์

ประธานกลุ่มทอผ้าฝ้าย เทศบาลตำบลสนม

"ผ้าลายเกล็ดเต่า" เส้นลวดลายแห่งภูมิปัญญา ผ้าทอมืองสนม

แหล่งผ้าทอมืองสนมอีกแห่งหนึ่งที่ยากจะแนะนำ คือ กลุ่มทอผ้า
ลายเกล็ดเต่า ตั้งอยู่ในชุมชนเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในท้องที่เทศบาลตำบลสนม

ทองม้วน หัวหาญ

ประธานกลุ่มทอผ้าลายเกล็ดเต่า

ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าฝ่ายเทศบาลตำบลสนม มีสมาชิก 30 คน เป็นกลุ่ม
ที่มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ มีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่น คือ **ผ้าขาวม้า**
และ**ผ้าพันคอผ้าฝ้าย** โดยสมาชิกในกลุ่มร่วมกันทอ นำผลิตภัณฑ์ออกจำหน่าย
ในช่องทางออฟไลน์ และออนไลน์ ได้รับความนิยมนอย่างกว้างขวาง จนสามารถ
สร้างเป็นอาชีพ สร้างรายได้ให้กับสมาชิกและชุมชนได้อย่างเข้มแข็ง สมาชิก
มีรายได้อย่างน้อย 3,000 บาทต่อคนต่อเดือน นับเป็นความสำเร็จจากการ
บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านการทอผ้าฝ้าย ก่อเกิดเป็นความช่วยเหลือเกื้อกูล และเกิดความสามัคคี
กันในชุมชน

รู้ความเป็นมาแบบนี้แล้ว คนที่รัก และชื่นชอบผ้าไทยพื้นถิ่น จึงไม่ควร
พลาดเป็นอย่างยิ่ง! รีบปักหมุดให้ไว! แล้วมาชม ชอบ ใช้ ผ้าพื้นถิ่นภูมิปัญญา
เมืองสนม

กลุ่มทอผ้านี้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2561 เป็นการบูรณาการร่วมกันของ
เทศบาลตำบลสนม กับศูนย์บริการคนพิการทั่วไป และพัฒนาสังคมจังหวัด
ที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้พิการและครอบครัวผู้พิการมีงานทำ มีรายได้หลังจาก
ฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อนำมาใช้จ่ายดูแลครอบครัว ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าฝ้ายลายเกล็ดเต่า
มีสมาชิกจำนวน 20 คน มี **ทองม้วน หัวหาญ** เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้ง และเป็น
ประธานกลุ่ม

“ผ้าลายเกล็ดเต่า” เป็นผ้าทอลายโบราณ ที่เทศบาลร่วมกันอนุรักษ์ไว้ เป็นลวดลายเรียบง่าย แต่แฝงไปด้วยความประณีตและงดงาม เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่มีคุณค่าต่อจิตใจ และควรค่าแก่การสืบทอดไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้ลูกหลานได้ศึกษาเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น

“ผ้าฝ้ายลายเกล็ดเต่า เป็นลายโบราณ ลายดั้งเดิม ทางกลุ่มมาร่วมกันอนุรักษ์ ด้วยการส่งเสริมให้ผู้พิการได้ทำงาน โดยใช้ภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น คือการทอผ้าฝ้าย ซึ่งในชุมชนมีการทำใช้กันเองในครัวเรือนสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน” ทองม้วนบอกเล่าให้ฟังถึงประวัติลายเกล็ดเต่ามรดกวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทองม้วนยังเล่าต่อว่า การดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก ทำให้ผู้สูงอายุและผู้พิการมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้สมาชิกอย่างน้อยเดือนละ 2,000 บาทต่อคน ทำให้สมาชิกมีสุขภาพกายแข็งแรงสุขภาพจิตที่ดี และส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชนในทุกมิติ

ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าฝ้ายลายเกล็ดเต่า กลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่เข้มแข็ง ทำให้มีผู้สนใจ รวมทั้งเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นนำอยู่ ได้เข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทอผ้าลายโบราณนี้ ซึ่งมีกรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมตามวิถีชีวิตของชาวชนบท ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การสืบการค้นฝ้าย การย้อมที่ใช้สีธรรมชาติ ไม่มีสารเคมี การทอผ้าฝ้าย และการทอโดยใช้ก้นทอมือแบบโบราณ

พรมเช็ดเท้าร่วมใจพัฒนา สร้างอาชีพ สุขุมชนเข้มแข็ง

วันเพ็ญ ประสมกล้า

ประธานกลุ่มทำพรมเช็ดเท้าชุมชนร่วมใจพัฒนา (คนที่ 3 จากซ้าย)

หากมีโอกาสมาเยือนชุมชนร่วมใจพัฒนา หมู่ 1 ท่านจะได้เห็นผู้สูงอายุ กลุ่มเล็ก ๆ กำลังตั้งหน้าตั้งตาทำพรมเช็ดเท้าจากเศษผ้าอยู่กับลูก ๆ หลาน ๆ ที่นี่คือศูนย์เรียนรู้ที่มีศักยภาพของกลุ่มทำพรมเช็ดเท้า หนึ่งงานฝีมือที่สามารถเรียนรู้ เพื่อนำไปต่อยอดสร้างเป็นอาชีพเสริมได้เป็นอย่างดี พรมเช็ดเท้า ที่นี้มีลายทันสมัย สีสันสวยงามตามจินตนาการ นับเป็นการเพิ่มมูลค่าจากเศษผ้าไร้ค่า เป็นพรมเช็ดเท้าสวย ๆ ตอบโจทย์กลุ่มสตรีแม่บ้าน และผู้สูงอายุที่ว่างงาน หลังเสร็จจากฤดูทำนาได้ดีทีเดียว แถมยังสร้างรายได้ และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนได้เป็นอย่างดี

เศษผ้าสร้างรายได้

กลุ่มทำพรมเช็ดเท้าชุมชนร่วมใจพัฒนา ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2552 จากการรวมตัวกันของกลุ่มสตรีและแม่บ้านในชุมชน จำนวน 10 คน ที่มีความสามารถในการใช้จักรเย็บผ้า และต้องการสร้างรายได้เสริมจากเศษผ้าวัสดุเหลือใช้ที่หาได้ในชุมชน จึงได้จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุน ส่งเสริมอาชีพจากทางเทศบาล และได้รับอนุมัติให้จัดตั้งกลุ่มขึ้น โดยเทศบาลได้จัดหาจักรเย็บผ้าไฟฟ้ามาให้กลุ่มเช่าในการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีหน่วยงานต่าง ๆ ให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และฝึกทักษะการออกแบบลวดลายเพิ่มเติมให้ด้วย ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน 20 คน เป็นผู้สูงอายุ 10 คน

วันเพ็ญ ประสมกล้า ประธานกลุ่มทำพรมเช็ดเท้าชุมชนร่วมใจพัฒนา เล่าให้ฟังว่า “ชาวบ้านในชุมชนของเรา ได้รวมกลุ่มกันทำพรมเช็ดเท้าขายมานาน เป็น 10 ปี แล้ว จากช่วงแรกที่มีสมาชิกเพียงแค่ 10 คน ได้รับการพัฒนา

โดยจะนำรายได้จากกองทุนไปช่วยเหลือครอบครัวสมาชิกกรณีเจ็บป่วย ด้วยการจัดหาจัดซื้อของฝากไปเยี่ยมเยียน

พรมซัดทำสร้งสุขสู่ความสามัคคี

กลุ่มทำพรมซัดทำ ซุ่มชนร่วมใจพัฒนา นับเป็นศูนย์เรียนรู้ที่มีศักยภาพ ที่มีการทำงานร่วมกัน ร่วมแรง ร่วมใจกันในการทำผลิตภัณฑ์ออกขาย ทำให้มีรายได้เข้ามาสู่กลุ่ม และสมาชิกมีรายได้อย่างสม่ำเสมอทุกเดือน โดยตลอดระยะเวลา 10 ปี ของการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ส่งผลดีต่อการพัฒนาชุมชน ทำให้สมาชิกกลุ่มมีรายได้อย่างน้อยเดือนละ 3,000 บาทต่อคน นับเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันก่อให้เกิดความรักความสามัคคีกัน ส่งผลต่อการดูแลสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีขวัญและกำลังใจที่เข้มแข็ง ในยามเจ็บป่วยและตกทุกข์ได้ยาก และยังถือเป็นการสร้างคุณค่าของเศษวัสดุ เศษผ้าที่เหลือใช้ ช่วยลดปัญหาขยะ ทำให้สภาวะแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น

จากความสำเร็จของการดำเนินงาน ทางกลุ่มได้มีการขยายผล เปิดเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับบุคคลทั่วไป ทั้งในและนอกชุมชน รวมทั้งตำบลเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

ทักษะฝีมือ และได้รับการส่งเสริมอาชีพจากทางเทศบาลให้รวมกลุ่มสร้างงาน สร้างอาชีพในชุมชน จึงได้มีการต่อยอดเพิ่มเติมให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ว่างงาน และผู้ที่มีความเดือดร้อน เพื่อให้ นำความรู้ไปประกอบอาชีพเสริมสร้างรายได้ ทำให้กลุ่มมีรายได้หมุนเวียนมาใช้ในการดำรงชีวิต และคนในชุมชนมีคุณภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น พรมซัดทำที่ผลิตได้ก็จะเอาไปขายตามตลาดทั่วไป รวมทั้งมีพ่อค้า แม่ค้า มาสั่งให้ทำด้วย”

ทั้งนี้กลุ่มทำพรมซัดทำ มีการบริหารจัดการโดยกำหนดระเบียบกติกา คือ มีค่าสมัครแรกเข้า 50 บาทให้สมาชิกมีการออมเงินสัปดาห์ละ 120 บาทต่อปี เพื่อเป็นเงินสำรองหมุนเวียนซื้ออุปกรณ์ ส่วนการแบ่งปันผลประโยชน์ เมื่อสมาชิก นำผลิตภัณฑ์มารวมกันไปขายที่ตลาด ในราคาผืนละ 10 บาท จะมีการหักเข้ากลุ่ม ผืนละ 2 บาท ที่เหลือ 8 บาท เป็นรายได้ให้กับสมาชิก และมีการจัดสวัสดิการกลุ่ม

ศิริวัฒน์ บุติมาลย์
ประธานกลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์

ดอกไม้ประดิษฐ์

เติมพลังชีวิตผู้สูงอายุ

ชุมชนหมู่ 2 เทศบาลตำบลสนมเป็นที่ตั้งของ **กลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ผู้สูงอายุ** คุณย่าคุณยายหลายคนกำลังนำเศษวัสดุจากธรรมชาติ ทั้งกิ่งกระถิน กิ่งยางพารา ใบโพธิ์ ใบยางพารา มาประดิษฐ์เป็นดอกไม้สีสันสวยงามหลากสี ทุกคนมีความสุขกับการทำงาน ทำไป พูดคุยเล่นหัวกันไป ด้วยหน้าที่ที่อึดสุข ท่ามกลางผลงานผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์หลากสีสันที่วางไว้รายรอบ

กลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ หมู่ 2 ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2559 จากการที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต้องการให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมร่วมกัน ได้ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ จึงให้มีการรวมกลุ่มของนักเรียนสูงอายุในการทำดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีอาชีพเสริมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อีกทั้งยังสามารถสร้างเป็นอัตลักษณ์ของเทศบาลตำบลสนมได้ด้วย ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่มเป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 20 คน

จากดอกไม้จันทร์ สู่สีสันแห่งชีวิต

ศิริวัฒน์ บุติมาลย์ ประธานกลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ เล่าให้ฟังถึงความมาเป็นมาของกลุ่มว่า “กลุ่มเริ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์จากกิ่งกระถินก่อน เพราะเป็นวัสดุที่ทำได้ในท้องถิ่นไม่ต้องลงทุน เริ่มดำเนินงานเมื่อปี พ.ศ. 2559 โดยทำดอกไม้จันทร์ เพื่อถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จากนั้นได้ดำเนินกิจกรรมกลุ่มมาอย่างต่อเนื่องรวมระยะเวลา 3 ปีแล้ว สมาชิกกลุ่มเราส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุเป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ ทำช่วงเริ่มแรกก็มีการลองผิด ลองถูก

แต่ด้วยความตั้งใจก็สามารถผลิตออกมาได้เป็นดอกไม้ประดิษฐ์สวยหลายสายงาม เพิ่มมูลค่า เป็นที่ต้องการของตลาด จนทุกวันนี้ผลิตได้ไม่ทันตามความต้องการของตลาด”

ทั้งนี้ กลุ่มได้มีการต่อยอดขยายเป็นผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์หลากหลายชนิด ทั้งดอกไม้ตั้งโต๊ะ ดอกไม้ประดับผนัง ดอกไม้จัดแจกัน โดยมีการออกแบบตกแต่งสีสันจนเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง มีการสั่งทำและสั่งซื้อเข้ามาอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มได้อย่างน่าชื่นใจ ซึ่งกลุ่มมีการจัดแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิก โดยรายได้จากการจำหน่าย ร้อยละ 90 ให้เป็นของสมาชิก อีกร้อยละ 10 หักไว้เป็นกองทุนสำหรับการบริหารจัดการภายในกลุ่ม

ผลการดำเนินงานของกลุ่มได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนในทุกด้าน เกิดการพัฒนาในทุกมิติ โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มมีอาชีพเสริมสามารถเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก อย่างน้อยเดือนละ 2,000 บาทต่อคน ทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตดีเพราะมีงานทำมีรายได้เสริม ทำให้

เกิดความรู้สึกมีคุณค่า และยังถือเป็นการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญา ด้านการนำวัสดุที่ผลิตจากท้องถิ่นมาปรับใช้ในการจัดทำดอกไม้ เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า

ผลงานดีมีมาตรฐาน

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ผู้สูงอายุ ได้รับการรับรองจากกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือ “มพช.” เป็นสิ่งที่บ่งบอกและการันตีเป็นสินค้าที่ได้มาตรฐาน

จิตาภา มูลศาสตร์
ประธานกลุ่มผูกผ้าประดับ

ผูกผ้าประดับ จัดดอกไม้

พลิกโอกาส สร้างอาชีพชุมชน

จุดเริ่มต้นของแหล่งเรียนรู้กลุ่มผูกผ้าประดับนี้ เกิดจากเทศบาลตำบลสนม ต้องการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ ในการรับงานจัดผ้าประดับในงานรัฐพิธี และพิธีต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดขึ้น จึงมีการจัดฝึกอบรมให้กับประชาชนผนวกกับการจุดประกายความคิดของกลุ่มแม่บ้านชุมชนหัตถ์ชัยบ้านโดนที่ต้องการมีรายได้เสริม และมองว่าการผูกผ้าประดับเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เป็นช่องทางของการสร้างรายได้ จึงมีการรวมกลุ่มและก่อตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2559 มี **จิตาภา มูลศาสตร์** เป็นประธานกลุ่มผูกผ้าประดับ ปัจจุบันมีสมาชิก 20 คน เป็นผู้สูงอายุ 9 คน

ผูกผ้าประดับเปลี่ยนชีวิต สร้างรายได้สู่ชุมชน

เนื่องจากชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสนม มีงานประเพณี งานราชพิธี และงานพิธีต่าง ๆ มากมาย เวลาว่างจะมีการจัดสถานที่ ตกแต่งประดับประดาโดยใช้ผ้าเป็นวัสดุที่ใช้ในการตกแต่ง และกำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบัน เพราะผ้าเป็นวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่ในภายหลัง ทั้งยังสามารถเลือกสีของผ้า และรูปแบบของการตกแต่งได้ตามลักษณะของงาน ทำให้กลุ่มผูกผ้าประดับมีงานและมีรายได้เข้ามาอย่างสม่ำเสมอ

“แต่ก่อนก็ทำงานที่กรุงเทพฯ ทำเพลตอยู่โรงพิมพ์ แล้วต้องกลับมาอยู่บ้านมาดูแลพ่อ และทำนาเป็นอาชีพหลัก พอหมดหน้านาจีว่างไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้อะไรเข้ามา ก็เริ่มมองหา เห็นชุมชนต่าง ๆ เขามีอาชีพให้ชาวบ้าน ในชุมชนแต่ของเราเหมือนกับยังไม่มีอะไรเลย ก็ลองมาพิจารณาพอมองเห็นว่ามีคนในหมู่บ้านก็มีคนที่ฝีมือทางนี้อยู่ เลยลองทำโครงการไปของบประมาณ จากทางเทศบาลและมารวมกันเป็นกลุ่มผูกผ้าประดับและจัดดอกไม้ทุกวันนี้ เทศบาลตำบลสนมเองมีงานประเพณี งานบุญ งานพิธีต่าง ๆ มากมายเวลามีงาน ทางกลุ่มจะได้รับการว่าจ้างให้ไปจัดผูกผ้าในงาน ก็ทำให้มีงานเข้ามาเรื่อย ๆ สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกได้อย่างน่าพอใจ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น” ประธานกลุ่มผูกผ้าประดับ เล่าให้ฟังถึงความเป็นมา ก่อนที่กลุ่มผูกผ้าประดับจะกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ เช่นทุกวันนี้

จิตาภายังบอกด้วยว่า การดำเนินงานของกลุ่ม ยังเปิดให้ผู้สูงอายุได้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุในชุมชนอีกทางหนึ่ง ซึ่งการดำเนินงานทางกลุ่มจะรับงานผูกผ้าประดับตามงานต่าง ๆ และผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ให้เช่า รายได้จากการรับงาน จะจัดแบ่งให้กับผู้ที่ทำงานในแต่ละงาน 60% ปันผลคืนแก่สมาชิก 20% และหักเป็นเงินออมจากรายได้ 20% เป็นกองทุนไว้ช่วยเหลือเพื่อนสมาชิก และครอบครัวกรณีเจ็บป่วยในรูปแบบของเงินฝาก

ตลอดระยะเวลา 3 ปีตั้งแต่เริ่มก่อตั้งการดำเนินงานของกลุ่มผูกผ้าประดับและจัดดอกไม้ ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน สมาชิกมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้อย่างน้อยเดือนละ 1,000 บาทต่อคนทำให้สมาชิกมีร่างกายแข็งแรงและมีสุขภาพจิตดี เพราะมีงานทำและเป็นการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการนำวัสดุที่ผลิตจากท้องถิ่นมาปรับใช้ในการจัดผ้าประดับต่าง ๆ เช่น ผ้าขาวม้า ผ้าซิน ส่งผลต่อการจัดการสภาพแวดล้อมเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับการอยู่ร่วมกัน

แปรรูปผ้าไหม - ผ้าฝ้าย

ภูมิปัญญาพื้นถิ่นสู่ความร่วมมือ

ตั้งกลุ่มแปรรูปต่อยอดสร้างอาชีพ

เทศบาลตำบลสนมเป็นอีกท้องที่หนึ่ง ที่ประชาชนมีการทอผ้าไหม ผ้าฝ้ายสืบทอดภูมิปัญญาไว้ให้ลูกหลาน แทบจะทุกชุมชนต่างมีผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นถิ่น ทำให้เทศบาลเกิดแนวคิดที่จะพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ผ้าทอให้มีความหลากหลาย จึงให้มีการรวมกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าไหมผ้าฝ้าย เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชนโดยเฉพาะสตรีและผู้สูงอายุ ได้มีอาชีพเสริม มีรายได้ไว้ใช้จ่ายจุนเจือในครอบครัว

“กลุ่มแปรรูปผ้าไหมผ้าฝ้าย ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2561 เป็นการรวมตัวกันของแม่บ้านกลุ่มสตรีที่ได้รับการฝึกอาชีพจากทางเทศบาล ซึ่งว่างงานต้องการมีอาชีพเสริมหลังฤดูทอผ้า กลุ่มเราจะทำแปรรูปจากผ้าฝ้าย และผ้าไหม ที่มีในชุมชน ช่วงแรก ๆ ตัดเย็บเสื้อผ้าห่อหุ้มสินค้า สตรีรามเป็นหลัก และพัฒนาเย็บเสื้อผ้าที่หลากหลายมากขึ้น โดยไปรับผ้ามาจากกลุ่มทอผ้าต่าง ๆ ในชุมชน ขยายแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หลายชนิดเพิ่มเติม ทั้งเสื้อ กางเกง กระเป๋าสบาย กระเป๋าถือ กระเป๋าตุง ใส่เหรียญ ซึ่งมีหลายขนาดให้เลือกซื้อ และรับสั่งทำ หรือสั่งตัดตามความต้องการของลูกค้าด้วย” สุภาภรณ์ แก้วหอม ประธานกลุ่มแปรรูปผ้าไหมผ้าฝ้าย เล่าให้ฟังถึงความเป็นมาของการตั้งกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าไหมผ้าฝ้ายเทศบาลตำบลสนม

สุภาภรณ์ แก้วหอม
ประธานกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าไหมผ้าฝ้าย

แปรรูปผ้าทอต่อเติมกำลังใจ

กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าไหมผ้าฝ้าย ปัจจุบันมีสมาชิก 26 คน เป็นผู้สูงอายุจำนวน 7 คน การทำงานในช่วงเริ่มต้นมีการระดมทุนจากสมาชิก เป็นเงินทุน หุ่ละ 200 บาท เพื่อนำไปซื้อผ้าฝ้ายจากกลุ่มทอผ้าในชุมชน มาตัดเย็บแปรรูปเป็นเสื้อผ้าเพื่อจำหน่ายในท้องตลาดทั่วไป และยังตัดเย็บตามคำสั่งของผู้ซื้อ ซึ่งมีทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน โดยประธานกลุ่มจะแบ่งงาน ให้สมาชิกไปตัดเย็บตามความถนัด ส่วนสมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุมีหน้าที่ตัดซั้ด้าย ซึ่งกลุ่มคิดค่าแรงให้กับผู้สูงอายุแต่ละ 3 บาท

ด้วยหลักการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วม ทำให้สมาชิกได้รับประโยชน์ สามารถตอบโจทย์การพัฒนาชุมชนได้ในทุกมิติ สมาชิกได้ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะผู้สูงอายุมีกิจกรรมผ่อนคลาย จากการได้พบปะพูดคุยกัน และการตัดเย็บทำให้ร่างกายได้ขยับเขยื้อนเคลื่อนไหว เป็นการช่วยส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจให้แข็งแรง ไม่เป็นผู้สูงอายุที่ติดบ้าน ได้มาอยู่ในสังคม มีงานทำตลอดทั้งปี เกิดความรู้สึกมีคุณค่า เกิดความสามัคคี

“จุดประสงค์ที่เราตั้งกลุ่มขึ้นมาเพราะอยากให้คนในชุมชนมีอาชีพ และมีรายได้เสริม โดยเฉพาะคนเฒ่าคนแก่ที่อยู่ในชุมชน พอมีงานทำมีรายได้ แม้จะไม่ได้มากมาย แต่ก็เป็นที่กำลังใจที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุทุกคนเกิดความรู้สึกภูมิใจที่หารายได้ด้วยตัวเอง ได้ช่วยแบ่งเบาภาระลูกหลาน ที่สำคัญการมา

รวมกลุ่มร่วมกิจกรรมพบปะพูดคุยกับผู้คนทุกกลุ่มวัย ทำให้ผู้สูงอายุของเรา มีกำลังใจที่ดีไม่เกิดการซึมเศร้า สุขภาพกายและใจแข็งแรง เพียงเท่านั้น ก็ถือเป็นความภูมิใจที่ได้มีการรวมตัวตั้งกลุ่มขึ้นมา ถือว่าเป็นการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันในชุมชน” สุภาภรณ์ เล่าให้ฟังถึงความตั้งใจในการตั้งกลุ่มที่ไม่ได้ มุ่งหวังเพียงแค่การสร้างอาชีพสร้างรายได้ แต่เหนือสิ่งอื่นใดคือการได้ช่วยเหลือ ผู้สูงอายุที่มีปัญหาที่มีคุณค่าของชุมชน

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้าไหมผ้าฝ้ายเทศบาลตำบลสนม ได้รับความสนใจและได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากผู้คนในชุมชน และต่างพื้นที่ มีการสั่งซื้อเข้ามาจำนวนมากจนทำให้ผลิตไม่ทัน โดยผลตอบรับที่ดีสามารถ สร้างรายได้และลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัว ทำให้สมาชิกในกลุ่ม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากการมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้สมาชิกอย่างน้อย เดือนละ 1,000 บาทต่อคน

ประจักษ์ ร่มดี
ประธานกลุ่มธนาคารข้าว

ธนาคารข้าว

"ตามรอยพ่อ" ชีวิทย์ ชุมชนเข้มแข็ง

ธนาคารข้าวหมู่ 8 เทศบาลตำบลสนม เริ่มจัดตั้งและดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2557 ด้วยงบประมาณสนับสนุนจากทางราชการ จำนวน 200,000 บาท นำมาเป็นทุนเริ่มต้น ด้วยการจัดสร้างยุ้งฉางเพื่อเก็บข้าว และไปรับซื้อข้าวจากเกษตรกรในหมู่บ้านมาเก็บไว้ บริหารจัดการโดยแต่งตั้งคณะกรรมการ และประชุม กำหนดกฎ ระเบียบ เพื่อดำเนินการให้กู้ยืมข้าว เพื่อไปบริโภค ขยายพันธุ์ และจำหน่าย กำหนดอัตราดอกเบี้ยในราคาต่ำกว่าท้องตลาด หรือจากแหล่งนายทุน ปัจจุบันกลุ่มธนาคารข้าวหมู่ 8 มีสมาชิกจำนวน 88 คน

กู้ "ข้าว" ดัน "ข้าว" ชาวบ้านเบิกบาน

“หลักการบริหารธนาคารข้าว จะมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลด้านต่าง ๆ เริ่มแรกมีการสร้างยุ้งฉางเพื่อเก็บข้าว ก็จะมีคณะกรรมการดูแลส่วนนี้ มีคณะกรรมการดูแลการเงิน เพื่อไปซื้อข้าวจากเกษตรกรในชุมชน ข้าวที่ซื้อส่วนใหญ่เป็นข้าวหอมมะลิพันธุ์ 105 กับพันธุ์ กช 15 ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวที่ปลูกในชุมชน การเป็นธนาคารข้าว หมายถึงต้องมีข้าวอยู่ในธนาคาร คนที่มากู้ก็จะกู้เป็นข้าว เวลาจะมาคืนก็เอาข้าวมาคืน พร้อมทั้งต้นและดอกเบี้ย เช่น กู้ข้าวไป 100 กิโลกรัม ก็จะต้องส่งคืน 115 กิโลกรัม ซึ่งเราจะยึดหลักการนี้โดยปีหนึ่ง ๆ ธนาคารข้าวเปิดเพียง 2 ครั้ง คือช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม จะเปิดรับคืนข้าวจากคนที่กู้ และรับซื้อข้าวใหม่มาเก็บไว้ในยุ้งฉาง และช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ก็จะเปิดให้คนมากู้ข้าวตามความจำเป็นสามารถกู้เพื่อบริโภคเพื่อไปทำพันธุ์ หรือนำไปขายนำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัว ก็ทำได้

บัวสอน วงศ์วัน (คนซ้ายสุด)

เราไม่มีข้อกำหนดใด ๆ แต่มีข้อกำหนดตอนส่งคืนต้องส่งคืนพร้อมกันทั้งต้นทั้งดอก” ประจักษ์ ร่วมตี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 ในฐานะประธานกลุ่มธนาคารข้าว และบัวสอน วงศ์วัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 ในฐานะเลขานุการกลุ่ม ช่วยกันเล่าให้ฟังถึงหลักเกณฑ์การบริหารจัดการธนาคารข้าวหมู่บ้าน

ธนาคารข้าว ก้าวสู่ชีวิตที่ได้อย่างยั่งยืน

ประจักษ์ และ บัวสอน ยังบอกด้วยว่าการดำเนินงานของกลุ่มธนาคารข้าวหมู่บ้านตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ถือว่าประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ แม้อาจจะเจอปัญหาและอุปสรรคบ้าง แต่ก็ก็เป็นเพียงเล็กน้อย โดยเมื่อเจอปัญหาทางกลุ่มก็จะเรียกประชุมคณะกรรมการและสมาชิกเพื่อปรึกษาหารือหาทางออกร่วมกัน ภายใต้อิทธิพลของความไว้วางใจ เชื่อใจ ซื่อสัตย์และรับผิดชอบ บางครั้งอาจต้องมีการพูดคุยทำความเข้าใจเรื่องของกฎ ระเบียบการบริหารจัดการธนาคารข้าว เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น เกิดความเข้มแข็ง และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชาวชุมชน

“ธนาคารข้าวส่งผลดีต่อชาวชุมชนของเราคือ ไม่ต้องเอาข้าวไปขายที่อื่นที่อาจถูกกดราคาถูกลง ได้ช่วยเหลือคนในหมู่บ้าน แทนที่จะไปยืมหรือกู้ข้าวที่ราคาดอกเบี้ยสูงจากยุงฉางของนายทุน หรือต้องซื้อข้าวสารเพื่อบริโภคที่มี

คณะกรรมการกลุ่มธนาคารข้าว

ราคาสูงเช่นกัน ได้มาจากยุงฉางของหมู่บ้านที่มีดอกเบ็ญจกกว่า บางครัวเรือนที่จะจะไปทำพันธุ์ ก็ไม่ต้องไปเสียเงินซื้อพันธุ์ข้าวจากที่อื่นในราคาแพง กิโลกรัมละ 25 - 30 บาท มาเอาพันธุ์ข้าวจากที่นี่ได้เลย เพราะเราได้คัดแยกข้าวที่ไม่สิ่งเจือปนไว้ต่างหาก ซึ่งจากการดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา ธนาคารข้าวสามารถทำอะไร ก็ได้ข้าวเพิ่มขึ้นมาจากดอกเบ็ญจที่สมาชิกที่กู้และนำมาคืน เพิ่มขึ้นประมาณปีละ 200 - 300 กิโลกรัม จากที่เราเก็บเราซื้อมาเก็บไว้ในยุงประมาณปีละ 5,000 กิโลกรัมหรือประมาณ 5 ตัน ถ้าปีไหนไม่มีคนมากู้ คณะกรรมการจะจำหน่ายข้าวออกไปแล้วนำเงินมาเก็บเข้าบัญชีไว้ เพราะในแต่ละปีเราต้องเอาข้าวออกจากยุงให้หมด ไม่ให้เหลือเป็นข้าวเก่าเก็บค้างไว้ในยุงฉาง” ประจักษ์ และ บัวสอน พูดถึงผลสำเร็จของโครงการธนาคารข้าวหมู่บ้านด้วยความภูมิใจ

กลุ่มธนาคารข้าวหมู่บ้าน ชุมชนหมู่ 8 เทศบาลตำบลสนม นับเป็นความสำเร็จของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ภายใต้อิทธิพลการร่วมคิดร่วมทำส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกกลุ่ม และส่งผลกระทบต่อชุมชน ทำให้คุณภาพชีวิตของครัวเรือนดีขึ้นในทุกมิติ โดยกลุ่มธนาคารข้าวถือเป็นต้นแบบของศูนย์เรียนรู้ที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งได้เปิดเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับบุคคลทั่วไปทั้งในและนอกชุมชน รวมทั้งตำบลเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

ฉวี ผิวสร้อย

ผู้ดูแลร้านค้าชุมชนเทศบาลตำบลสนม

ร้านค้าชุมชน สร้างสุขสู่สังคมแบ่งปัน

ทุกวันนี้ ไม่ว่าจะหมู่บ้าน ตำบล หรือแม้แต่ชุมชนไหน ๆ ก็มักจะมีร้านค้าประจำท้องถิ่น เป็นของคู่กันให้ได้พบเห็นอยู่เสมอ เช่นเดียวกับที่ชุมชนหมู่ 5 เทศบาลตำบลสนม ที่มี **ร้านค้าชุมชน** ไว้คอยบริการผู้คนในชุมชนให้ได้จับจ่ายสินค้าราคาถูกกว่าท้องตลาด เกิดความสะดวกสบายในการซื้อหาสินค้าในร้านค้าที่อยู่ใกล้บ้าน

ร้านค้าชุมชนเทศบาลตำบลสนม ใช้พื้นที่ศาลาประชาคมหมู่บ้านเป็นที่ตั้งร้าน เมื่อสำรวจดูแล้วไม่ได้มีสินค้าวางขายละลานตาเหมือนกับในร้านสะดวกซื้อ แต่รับรองว่าเมื่อมีลูกค้ามาถามไถ่หาสินค้าประเภทใด ก็มักจะไต่กลับไปตามความต้องการ เพราะร้านค้าชุมชนที่นี่จะสอบถามความต้องการของสมาชิกและคนในชุมชน ก่อนที่จะไปซื้อสินค้ามาขายต่อ ขณะเดียวกันก็มีสินค้าที่ผลิต และขายกันเองภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นประเภทอาหาร หรือของใช้ ผลผลิตทางการเกษตร สินค้าแปรรูป นำมาขายในร้านค้าเป็นการช่วยเหลือและส่งเสริมอาชีพ เป็นการกระจายรายได้กันภายในชุมชนด้วย

เราได้พูดคุยกับ **ฉวี ผิวสร้อย** ผู้ดูแลร้านค้าชุมชนเทศบาลตำบลสนม ถึงแนวคิดก่อนที่จะมาเป็นร้านค้าชุมชน

“การสร้างร้านค้าชุมชน เริ่มต้นมาจากความตั้งใจของผู้นำหมู่บ้าน และชาวบ้าน อยากให้มีร้านค้าชุมชนเพื่อให้สมาชิกได้จับจ่ายซื้อหาสินค้าในราคาถูกกว่าท้องตลาด เกิดความสะดวกสบายในการซื้อหาสินค้าในชุมชนของตนเอง ไม่ต้องลำบากในการเดินทางไปซื้อหาสินค้าที่อยู่ตลาดห่างไกล โดยเฉพาะผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ สามารถมาซื้อหาสินค้าได้ที่ร้านค้าชุมชนที่อยู่ใกล้บ้าน และยังเปิดให้เป็นจุดขายสินค้าที่ทำกันเองในชุมชน ทั้งพืชผัก ผลไม้ และของใช้ต่าง ๆ ทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในชุมชน”

“ร้านค้าชุมชนของเรา ให้สมาชิกเซ็นชื่อสินค้าได้ ซึ่งตั้งกฎไว้ไม่เกิน 200 บาท แต่พอจริง ๆ แล้วก็มี การซื้อไปถึงประมาณเกือบ 500 บาท ซึ่งเราก็ให้เพราะถือว่าเป็นการช่วยเหลือแบ่งปันกัน ในชุมชน มีความสุขที่ได้ช่วยเหลือกัน คนที่ซื้อสินค้าไปเขาก็ซื้อสัปดาห์ เมื่อมีเงินก็มาจ่ายคืนภายในเวลา 15 วัน เป็นความพอใจทั้งสองฝ่าย เกิดความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันถือเป็นความสุขของชุมชน” ณีวี ผิวสร้อย เล่าให้ฟังถึงรูปแบบการบริหารจัดการร้านค้า พร้อมทั้งบอกด้วยว่า “คนที่มาขายของให้ร้านค้าก็จะมีเงินเดือน การอยู่ การกินทุกวันจะใช้เงินส่วนตัวไปตลอด จนถึงสิ้นปีจึงจะได้รับปันผลเฉลี่ยคืนให้ เพราะฉะนั้นในการเลือกคนที่จะมาขายของในร้านค้า จึงเน้นให้ความสำคัญเรื่องของความซื่อสัตย์เป็นหลัก และต้องมีความอดทน อดทนต่อคนซื้อ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยผู้สูงอายุในชุมชนของเราเอง”

ร้านค้าชุมชนเทศบาลตำบลสนม เป็นศูนย์เรียนรู้ที่ยินหยัดด้วยตัวเองมายาวนานกว่า 8 ปี เป็นร้านค้าชุมชนต้นแบบที่เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนร้านค้า โดยยึดถือความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ทำให้ร้านค้าชุมชนเล็ก ๆ แห่งนี้เติบโตได้อย่างยั่งยืน

การบริหารจัดการร้านค้า

ร้านค้าชุมชนแห่งนี้บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ทุกครัวเรือนในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นหุ้นส่วนร้านค้า มีปันผลเฉลี่ยคืนให้กับสมาชิกในชุมชนที่มาซื้อหาสินค้าในทุกสิ้นปี โดยวิธีดำเนินการที่ถือเป็นจุดเด่นแตกต่างจากร้านค้าในชุมชนอื่น คือ ให้สมาชิกเซ็นชื่อสินค้าได้แบบเดือนต่อเดือน หรือ 15 วัน ต่อครั้ง กำหนดไม่เกิน 200 บาท ต่อ 15 วัน และยังเปิดให้คนนอกชุมชน หรือในพื้นที่ใกล้เคียงเข้าเป็นสมาชิก มีสิทธิได้รับเงินปันผลด้วย

เช็กอิน "สนม" เมืองต้องลองเที่ยว ประเพณีโบราณ ผ้าทอภูมิปัญญา สุดคลาสสิก

เทศบาลตำบลสนม ชุมชนขนาดกลางในพื้นที่อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมชนเผ่า ไทยอีสาน (ลาว) ส่วย เขมร ที่ผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืนลงตัว มีความน่าสนใจ ทั้งด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ศิลปะ ภูมิปัญญา รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ น่าสนใจไม่แพ้กัน

ท่องเที่ยววัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีออกงาน สืบสานรวงงัก้า

แม้สภาพภูมิประเทศจะไม่ได้เอื้ออำนวยด้านการท่องเที่ยว แต่เมืองสนมที่กำลังพัฒนาในทุกมิติได้มองหาจุดเด่นในพื้นที่ เพื่อดึงให้ผู้คนเข้ามา รู้จัก มาสัมผัสกับวิถีชีวิตชุมชน ผ่านแนวคิดการท่องเที่ยวด้านประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น โดย เพชร แสนสุข นายกเทศมนตรีตำบลสนม เล่าให้ฟังว่า “การมองหาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนี้ มาจากฐานคิดที่จะพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเทศบาลตำบลสนมไม่มีหุบเขาหรือแม่น้ำ เราจึงมองหาจุดเด่นในชุมชน ที่มีเรื่องของประเพณีวัฒนธรรมที่ทำสืบต่อกันมายาวนาน จึงได้ชูงานประเพณี สนมเมืองดอกงานประสานใจไหว้ปู่ตาและศิลปะการแสดงรวงงัก้า ซึ่งเป็นรางวัลพื้นเมืองสนม มีแห่งเดียวในประเทศไทย ขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น”

งานประเพณีสมณเมืองดอกจานประสานใจไหว้ปูดา จัดขึ้นเป็นประจำ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี มีกำหนดจัดงานประมาณ 4 – 7 วัน โดยในแต่ละปี จะมีประชาชนทั้งในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ เมืองสนมยังมีประเพณีที่ดึงดูดใจของพื้นที่ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่ บรรพบุรุษ ทั้งประเพณีบุญผะเหวด (บุญพระเวส) เทศน์มหาชาติ บุญบั้งไฟ ลอยกระทง และประเพณีรำบวงสรวงท้าวอุทา เจ้าเมืองสนมคนแรก

ท่องเที่ยวด้านภูมิปัญญา ทัศนกรรมสิ่งทอ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย

นายกเทศมนตรีตำบลสนมยังเล่าด้วยว่า นอกจากความโดดเด่น เรื่องของประเพณีวัฒนธรรมแล้ว เมืองสนมยังมีความโดดเด่นด้านภูมิปัญญา การทอผ้า ซึ่งได้ยกขึ้นมาเป็นการท่องเที่ยวด้านภูมิปัญญาด้วย

“การท่องเที่ยวด้านภูมิปัญญาที่มีงานทัศนกรรมสิ่งทอ กลุ่มทอผ้าไหม ผ้าฝ้ายทอมือ อยู่หลายชุมชน ที่ได้เงินสนับสนุนมาจากหลายองค์กร ซึ่งผ้าไหม ผ้าฝ้ายทอมือ เรามีให้นักท่องเที่ยวได้ชม และมีที่แปรรูปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งพี่น้องประชาชนหลาย ๆ จังหวัดสั่งเข้ามาจำนวนมากทั้งผ้าพื้น ผ้าพันคอ และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ อีกมากมาย”

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภูมิปัญญา ถิ่นน้ำมพลาต วัดป่าอตุโลบุญลักษม์ วัดธาตุม้านสนม

“เทศบาลตำบลสนมของเรามีวัดอยู่ 2 วัด คือวัดธาตุบ้านสนม เป็นวัดมหานิกาย แต่ก่อนมีธาตุอยู่หลายหลัง ต่อมาได้สร้างพระอุโบสถ หรือ โบสถ์ตั้งครอบไว้ มีหินศิลาแลงวางอยู่ข้าง ๆ ทุกวันนี้จะมีนักท่องเที่ยวแวะเวียน มาดูมาชมอยู่ตลอด ส่วนวัดป่าอตุโลบุญลักษม์ ตั้งอยู่ที่บ้านโดน เป็นวัดป่า สายธรรมยุต ที่หลวงปู่ดุลย์ อตุโล ท่านสร้างไว้ ซึ่งภายในวัดจะมีประวัติ หลวงปู่ดุลย์ มีรูปเหมือนของท่าน รูปเหมือนของเกจิอาจารย์หลายท่าน และมีสารีริกธาตุตั้งไว้ให้ผู้มาเยือนได้สักการบูชา ซึ่งวัดป่าแห่งนี้เป็นวัดตัวอย่าง ได้รับรางวัลที่หนึ่งในการทำบุญสวดมนต์ และเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมที่ร่มรื่น ทุกวันนี้มีนักท่องเที่ยวและผู้คนจากหลายท้องที่ เข้ามาปฏิบัติธรรมมาศึกษาดูงาน โดยเทศบาลได้ยกให้ทั้งสองวัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภูมิปัญญา

ของท้องถิ่น” นายกเทศมนตรีตำบลสนมเล่าถึงความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว
ในชุมชน

สำหรับนักท่องเที่ยวสายชิล เมื่อมาถึงเมืองสนม ต้องไม่พลาดที่จะไป
รับบรรยากาศเหมือนอยู่ทะเลที่หนองสนม ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ของอำเภอ
และเทศบาลตำบลสนม เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 50 ไร่
เมื่อมาที่นี้นักท่องเที่ยวจะได้พักผ่อนหย่อนใจ ท่ามกลางบรรยากาศที่ร่มรื่น
และยังได้ไหว้ศาลปู่ตาที่ตั้งอยู่ในหนองสนมด้วย

ด้วยบริบทของพื้นที่ที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมภูมิปัญญา “สนม”
จึงเป็นเมืองที่อยากให้ทุกคนได้มาเที่ยว ต้องลองมาเที่ยวสักครั้ง แล้วคุณอาจ
หลงรักเมืองสนม!

